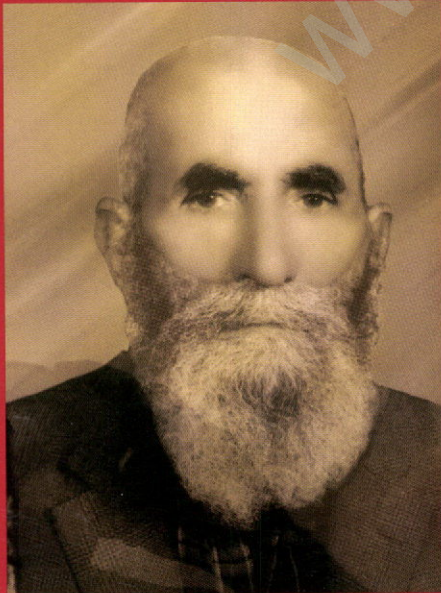

GLOBAL Pazarcık

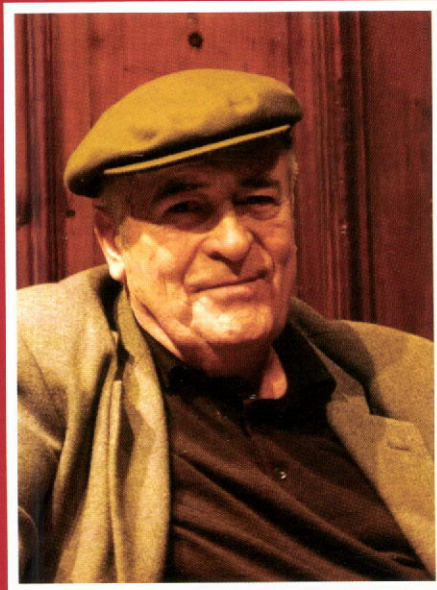
BAĞIMSIZ EKONOMİ TOPLUM TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ HAZİRAN 2011 - SAYI 8

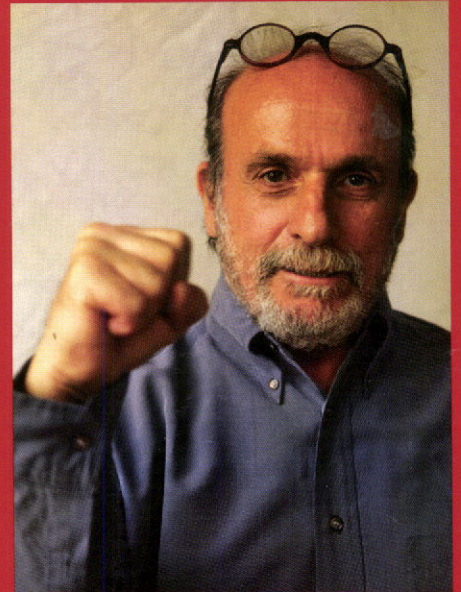
Rustem Aghale

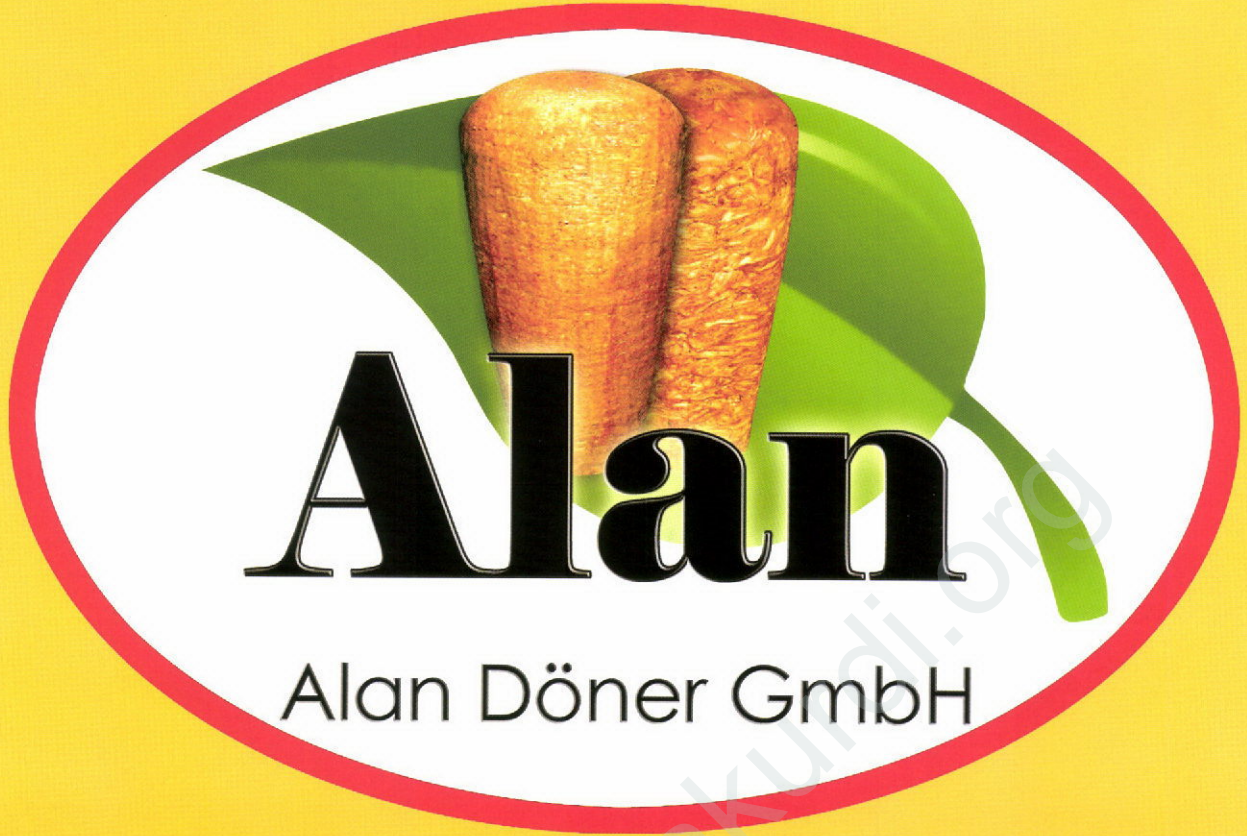
Ape Menik

Bernardo Bertolucci

Ertuğrul Kürkçü

C. Koçer Muhsinoğlu

Immenburgstr. 20
53121 Bonn
Tel.: 0228 92 61 64 55
Fax: 0228 85 44 89 97
Mobil: 0163 975 74 67
E-Mail: alan.2010@hotmail.de

GLOBAL Pazarcık

BAĞIMSIZ EKONOMİ TOPLUM
TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ

Sahibi

Hallî İvecan

Yayın Yönetmeni

F. Ali Ünlübayır

Sorumlu Müdür

Veli İvecan

Yazı Kurulu

Özlem Buğday
Ali Ördek
F. Ali Ünlübayır

Layout

Mehmet Celal

Yönetim Adresi

Global Pazarcık Dergisi
Bunsenstr. 3
51145 Köln

E-Mail

pazarcik@gmx.de

Bankverbindung

Sparkasse KölnBonn
Konto-Nr. 1900361907
BLZ 37050198

Global Pazarcık Dergisi
derneklerimizin ortak
projesidir.

PAZDER
PAKBİR
PAKMER

1925

Mehmet Karahan

Türkiye Cumhuriyeti bir travma üzerine kuruldu. Geçen yüzyılın başına gelindiğinde, üç kıtada at koşturmuş olan Osmanlı İmparatorluğu, ağır hasta bir insan durumundaydı.

Batıda geri çekilmek zorunda kalan imparatorluk, doğuya yöneldi. Bu yöneliş sürecinde acımasız kesilerek katliamlara bile girişti. Ancak bilinen akibetinden kurtulamadı. İmparatorluğun başşehri işgal edildi. Koca imparatorluk dağılmakla yüz yüze geldi.

Önde gelen bir Osmanlı paşası olan Mustafa Kemal, kimi tarihçilere göre, son bir hamle için, padişahın isteği veya onayıyla Anadolu'ya geçti. Yeni bir vizyonla, geniş halk kesimlerini içine alan, farklı milliyet ve azınlıkları birarada tutan, geniş bir politik ittifak kurdu. Bu ittifakın başında, imparatorluğun geri kalan toprakları üzerinde yeni bir devletin kuruluşuna önderlik etti.

Ne var ki, geniş bir ittifakla kurulmuş olan devlet, bu ittifakın en büyük parçası olan Kürtlerin demokratik taleplerine sırt çevirdi. Bu taleplerin dışavurumu olan Şeyh Sait İsyanı 1925 yılında kanla bastırıldı.

Şeyh Sait ve arkadaşları hemen idam edildiler. Direnişe destek vermiş olanlar veya direniş potansiyeli taşıyanlar sürgün edildiler.

Kürt adına ne varsa inkar ve imha edildi. Kürtçe yasaklandı.

Rejim sadece Kürtlere değil, aynı zamanda bütün muhaliflerine karşı köklü bir tasfiye hareketine girişti. Bütün demokratik ve siyasal haklar askıya alındı. Muhalif olmak ihanetle eşanlamlı hale geldi.

1925, politik sistemin, inkarcı ve baskıcı Kürt politikası üzerinden yeniden düzenlendiği, devletin yeni bir siyasal formatta tümüyle yeniden şekillendiği yıldır. 1925 bu bakımdan bir milattır. Öncesi farklı, sonrası farklıdır.

Sonrasında demokrasi tümüyle rafa kaldırılarak tamamen askeri vesayete dayanan bir tek parti rejimi kurulmuştur.

Ancak İkinci Dünya Savaşı'nda en yakın müttefiki olan Nazi Almanyası yıkılınca, Amerika'nın başını çektiği yeni Batı bloku na girmiş ve bunun sonucunda çok partili siyasal rejime geçmek zorunda kalmıştır.

Fakat seçimler olsa da, halkın iradesi başka türlü ortaya çıksa da, bir askeri vesayet rejimi olan politik sistem değişmemiştir. Sistemin dışına çıkmak isteyen Menderes ve arkadaşları idamla cezalandırılmışlardır.

60'lı yıllarda bu defa kendisini solda ifade eden demokratik yükselişin önü bir askeri müdahale ile kesilmiş, bu yükselişin simgesi olan Deniz Gezmiş ve arkadaşları idam edilmişler, demokratik güçler işkence, hapis ve baskı yoluyla sindirilmeye çalışılmışlardır.

Ne var ki solun yükselişi devam etmiş, Kürt siyasal hareketi hızla büyüyerek kendi yolunu kendisi çizmeye başlamış ve kendisine bağımsız bir siyasal hat oluşturmuştur. Solun daha da büyümesi ve Kürt hareketinin artık kendi mecrasında yol alması, askeri oligarşiyi ürkütmüş ve uluslararası sistemin onayıyla 12 Eylül darbesi gelmiştir. Bundan sonrası askerin herşeye açıkça hükmettiği ve müdahalelerin rutin hale geldiği dönemdir.

Sözün kısası, Türkiye'nin tarihi, aynı zamanda bir askeri darbeler ve müdahaleler tarihidir. Ana eksen Kürtlerin demokratik taleplerini inkara dayanan devlet politikası, Türk halkına da işkence, hapis, idam ve zulümden başka bir şey getirmemiştir.

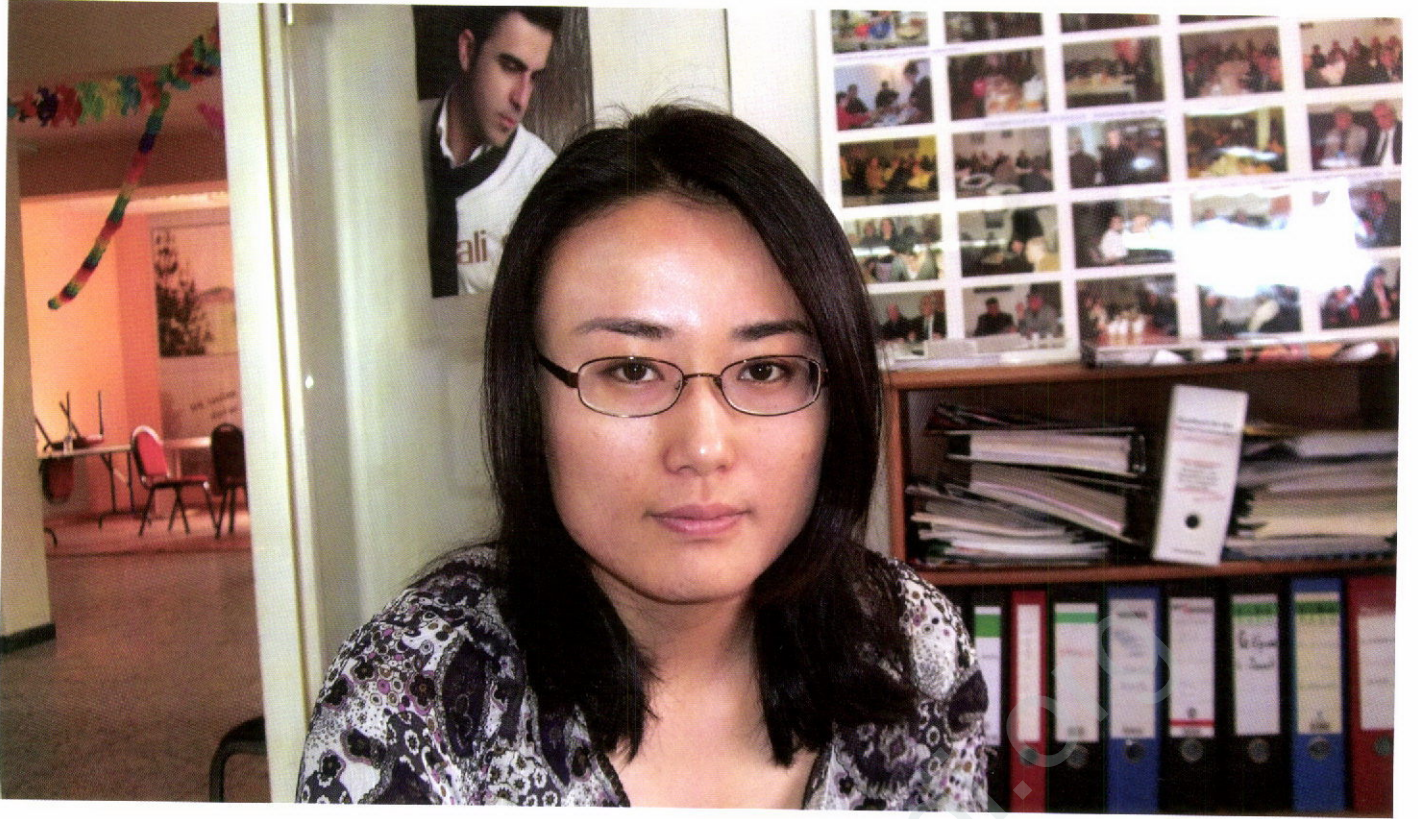
Elbette tarih tekerrür etmez ama bugün bir kez daha 1925'in şartları ile karşı karşıyayız. Yani bir yol ayrımındayız:

Savaş mı barış mı?

Baskı rejimi mi demokrasi mi?

Barış diyorsak, demokrasi diyorsak anahtar Kürtlerin elindedir.

1925 yılında Kürtler üzerinden giden demokrasi, ancak Kürtler üzerinden yeniden gelebilir.

Japonya'da Pazarcık üzerine doktora tezi yazılıyor

Ayumi Takeda Tokyo Üniversitesi'nde sosyal bilimler okuyordu. Üniversiteyi bitirdikten sonra akademik kariyerine devam etmek istedi.

En fazla ilgi duyduğu alan göçmenlikti. Göçmenlerin hayatında hep olağanüstü bir taraf vardı. Bir toprağı terkedip başka bir toprağı gidiyorlardı. Bir ülkeyi bırakıp başka bir ülkeye sığınıyorlardı. Bir hayatı geride bırakıp yeni bir hayatın peşinde koşuyorlardı.

Ve hiçbiri kolay olmuyordu. Göçmenlik ucu karanlık bir yolculuk demektir. Sonunda nereye çıkacağınız, ne ile karşılaşacağınız belli olmazdı. Ama her yolculuğun başında umut vardı. Daha iyiye, daha güzele duyulan karşikonulmaz özlem vardı. Bu yolda heder olup umutlarını yitirmek de vardı ama bütün zorlukların üstesinden gelip başarı merdivenlerini hızla çıkarak efesaneler yaratmak da.

Göçmenlik, bir noktada hayata sıfırdan başlamak gibi birşeydi. Gittiğiniz yerin dilini bilmiyorsunuz. Kültürünü tanımiyorsunuz. Herşeyi okuma yazma bilmeyen bir çocuk gibi baştan öğreneceksiniz. Kanunlarını şartlarını bilmiyorsunuz. Elinizden tutacak birilerini bulacaksınız.

İşte bu yüzden göçmenlerin hikayeleri renkli oluyordu. Rengi bir tarafa onların her zaman anlatacak bir hikayeleri oluyordu. Ayumi Takeda için bütün bunlar göçmenlik konusunu çekici kılıyordu. Doktora tezini bu alanda yazmaya karar verdi. Bildiği en iyi örnek Amerika idi. Dünyanın her tarafından buraya muazzam bir göç vardı. Amerika zaten bir göçmen toplumu olarak biliniyordu. Hatta zenginliğini, büyük ölçüde buna bağlayanlar bile vardı. Çünkü göçmen denen insan, sadece dışardan gelen insan değil, aynı zamanda geldiği yerde muazzam bir hırs ve emekle hayata sarılan insan demektir.

Amerika'ya giden Meksikalılar üzerine çok şey okumuştum. Ancak canlı olarak hiçbirisi ile henüz karşılaşmamıştım. Bildiği ikinci bir örnek de Türkiye-Almanya örneğiydi. En iyisi göç alan bir ülkeye gitmek ve herşeyi daha geniş ekranda birebir izlemektir.

Tez araştırmaları için Almanya'ya gitmeye karar verdi. Gitti Frankfurt'a yerleşti. Burada kısa zamanda çok insanla tanıştı. Burada nerelisin sorusuna aldığı en sık cevap Pazarcıklıyım oldu. Onlarla daha yakın ilişkiler kurdu. O Pazarcıklıları, Pazarcıklılar da onu benimsemişlerdi. Onlarla

yakın arkadaşlıklar kurdu. Onlarla beraber yürüyüşlere katıldı. Onların dünyasını ve içinden geçtikleri süreci anlamaya çalıştı.

Göçmenlikte en merak ettiği konu ise, göçmenlerin terk ettikleri ülkesi ile olan ilişkileriydi. Terkettiği topraklara karşı nasıl bir duygu içerisinde giriyorlardı. Memleketleri ile nasıl irtibat kuruyorlardı? Memleketleri için ne yapıyorlardı?

Pazarcık tam bir laboratuvar gibiydi.

Tabii zamanla oldukça geniş bir bilgi birikimine sahip oldu. Pek çok konuyu ortalama Pazarcıklıdan daha iyi bilir hale geldi. Artık bir Pazarcık uzmanı sayılabilir. Bir tezden fazlasını yazacak hale gelmişti.

Geçtiğimiz Nisan ayında Ayumi Takeda, Köln'deki Pazarcık Kültür Merkezini ziyaret etti. Dernek yöneticileri ile görüştü. Sorular sorup bilgi aldı. Pazarcıklıların demokratik örgütlenmesine ilişkin, kafasında daha kapsamlı bir resim oluşturmaya çalıştı.

Aldığımız bilgiye göre önümüzdeki bir yıl içerisinde doktora tezi yazılmış olacak. Basılı hale gelince bunu da okuyucularımızla paylaşmayı ümit ediyoruz.

Tarihi yüzüne yazan devrimci

Ertuğrul Kürkçü

90 'lı yılların başından 2000'li yılların başına kadar, Almanya'da MÜTZE adında bir kuruluşta çalıştım. Sosyal ve kültürel projeler yapan bu kuruluşta, ağırlıklı olarak, Türkiye'den gelen göçmenlere yönelik çalışmalar yaptık.

Bu süre içerisinde kamuoyunun en fazla dikkatini çeken çalışmalar, kültürel projelerdi. Mesela ilk **Kürt Kültür Günlerini** 1994 yılında biz organize ettik. O sıralar Türkiye'de kıran kırana bir savaş vardı. Kürtlerin demokratik taleplerini tamamen imha yoluyla ortadan kaldırma politikası yürürlükteydi. Demokratik bir ülke olan Almanya'da da Kürtler adına iş yapmak kolay bir şey değildi.

Bütün açık ve gizli engellemelere rağmen, ileriki yıllarda da biz bunu tekrarladık. Son olarak bir Köln-Diyarbakır projesi çerçevesinde, iki şehrin o zamanki Belediye Başkanları olan, **Norbert Bürger** ve **Feridun Çelik**'i buluşturduk. Amacımız, İstanbul'dan sonra Köln'ü Diyarbakır ile de kardeş şehir haline getirmektir.

Bu kültürel faaliyetler içerisinde, sanat-edebiyat ve politika dünyasından pek çok isim misafirimiz oldu. **Vedat Türkali**'den **Mehmet Uzun**'a, **Adnan Yücel**'den **Said Dilşad**'a kadar pek çok insanı ağırladık. Bugün artık Avrupa'da da geniş bir okur kitlesi olan **Suzan Samancı**'yı Avrupa'ya ilk defa biz davet ettik.

Bu çalışmalara Alman arkadaşlarımız nadiren katılırlardı. Bazen izlemek bazen de teknik hazırlıklar dolayısıyla yanımızda olurlardı. Konuşmalar Türkçe veya Kürtçe olduğu için içeriğini anlamazlardı. Sadece katılımın yüksek olması ve konuşmacının çok büyük bir dikkatle izlenmesi onlara bir fikir verebilirdi.

Sonra bir gün **Ertuğrul Kürkçü** çıkageldi. Politik bir panele konuşmacı olarak katılacaktı. Organizasyonunu bizim dışımızda bir inisiyatif üstlenmişti. Biz sadece onlara yer vererek bir çeşit ev sahipliği yapıyoduk. Yanılmıyorsam konuşmacılar arasında **Kani Yılmaz** da vardı. Toplantıyı tesadüfen gören kurum yöneticisi bir Alman arkadaşım, Ertuğrul Kürkçü'nün kim olduğunu sormuştu. Ben de kısaca Türkiyeli bir devrimci demiştim. Aramızda geçen konuşmayı hiçbir zaman unutamam:

- Çok şey yaşamış bir adam!
- Nerden anladın?
- Yüzünden belli.

Ertuğrul Kürkçü'yü, o sakallı haliyle hayatında ilk defa gören; ama yüzünden, onun bugünlere taşıdığı tarihi okuyan Alman arkadaşımın bu gözlemini her zaman hayret ve hayranlıkla hatırlarım.

12 Haziran seçimlerinin en kayda değer sonuçlarından birisi, Ertuğrul Kürkçü'nün, resmen halkın temsilcisi sıfatıyla parlamentoya girmiş olmasıdır. Sadece bizim değil, yabancı bir Almanın dahi ilk bakışta fark ettiği gibi, o bir acılı tarihi yüzünde taşıyan insandır. Büyük bir demokratik atılımın adı olan 68 hareketinin yaşayan en sembol ismidir.

Biz onun yüzünde bir Deniz Gezmiş sevgisi görüyoruz.

Biz onun duruşunda bir Mahir Çayan kararlılığı görüyoruz.

Biz onun bakışında bir İbrahim Kaypakkaya yiğitliği görüyoruz.

Ve onun başarısında, milyonlarca insanın emeğe saygısını görüyoruz. Halkı için kendini feda eden bütün yiğit insanların, milyonların yüreğine yeniden oturmasını görüyoruz.

Milyonlarca insanın yüreği serinlemiştir ve hepimiz geleceğe daha büyük bir umutla bakıyoruz. Türkiye iyi yoldadır. Sol yeniden umut vaat ediyor.

F. Ali Ünlübayır

Okuma yazma bilmeyen felsefe hocası

Ape Menik-Meno Amca

Yıl 1941. Tam 70 yıl önce. Dünyada kıran kırana bir savaş var. Hitler dünyaya hakim olmak istiyor. Onun temsil ettiği faşizm adlı canavarlık, sol ve sosyalizm adına ne varsa tarih sahnesinden silmek istiyor. Bütün insanlık derin bir kaygı içinde. Demokratik güçler ciddi bir tehdit altında. Her gün binlerce insan, hayatının baharında toprağa düşüyor. Yaralıların, yetim kalanların, aç ve sefil olanların haddi hesabı yok.

Türkiye bu süreçte Hitler'e yakın duruyor. Hitler, Yugoslavya'dan sonra 1941 yılının Nisan ayında Yunanistan'ı işgal ediyor. 17 Nisan'da Yugoslavya ve 22 Nisan'da Yunanistan teslim oluyorlar. İki ay sonra, 18 Haziran 1941 tarihinde, Türkiye ve Hitler Almanya'sı Dostluk Anlaşması imzalıyorlar. İngiltere ve Amerika anlaşmaya çok sert bir tepki gösteriyorlar. Ve sadece 4 gün sonra, daha anlaşmanın mürekkebi dahi kurumadan, 22 Haziran 1941 tarihinde, Hitler Sovyetler Birliği'ne saldırıyor. Tarihin cilvesi olsa gerek, 22 Haziran'da başlayan savaş, 22 milyon Sovyet insanının canına mal oluyor.

Bütün bu süreç boyunca Türkiye savaşa girmekten kaçınıyor. Ama Hitler'in baskısından da kaçamıyor. Savaşa girmiyorsa bile savaşın ihtiyaçlarını karşılayacak bir şeyler yapmalıdır. Türkiye'den buğday ve tahıl istiyor.

Türkiye'de ise 30'lu yılların görece istikrarı çoktan bozulmuştur. Milli Koruma Kanunu adı altında bir yasa çıkarılmış ve

bununla devlet iktisadi hayata doğrudan müdahale etmektedir. Tabii bu müdahale, üretici olmaktan ziyade, geniş halk yığınlarının elindeki mallara el koymak biçiminde tezahür etmektedir. Zaten yoksul olan köylüler daha da yoksullaşıyorlar. Ayrıca her şeyin kanunlar çerçevesinde gerçekleşmediğini de eklemek gerek. Memurlar keyfi olarak vatandaşın ensesinde boza pişiriyorlar. Devlet o günlerden kalan bir refleksle, köylünün kafasına iki unutulmaz resimle yerleşiyor. Jandarma ve tahsildar. Biri canına vuruyor öbürü malına. Toplum acılı ve sıkıntılı bir süreçten geçiyor.

Ve bütün bu uygulamalar, köylünün hayatına kıtlık olarak yansıyor. 1941, tarihe kıtlık senesi olarak geçiyor. İnsanlar yiyecek ekmek dahi bulamıyorlar. Buğday yok. Nan tane. Darı bulanlar kendilerini şanslı sayıyorlar.

Yalnız kıtlık öyle bir şey ki, maddi sınırlarına sığmıyor. Bir korku ve endişe dalgası olarak yayılıyor. Ve bu korku içinde, insanlar ne kadar yerlerse yesinler doymuyorlar. Karınları doysa da gözleri hep aç kalıyor. Açlığın ölümle ikiz kardeş olduğu o zaman anlaşılıyor. Allah kimseyi açlıkla terbiye etmesin sözü, o günlerden kalan bir yadigar olarak zihinlere yerleşiyor.

Kıtlık ve Tanrı Misafiri

İşte 1941 senesinde, bu yokluk ve kıtlık günlerinde bizim çığı Köyünde gariban bir yabancı peyda oluyor. Yolda kalmış bir yabancı. O zamanlar insanlar bugünkü gibi sadece ak-raba ve tanıdıklarını değil, hiç tanımadıklarını da misafir kabul ediyorlar. Onlara yemek verip evinde yatırıyorlar. Adına da tanrı misafiri diyorlar. Tanrının gönderdiği insanı ret mi edeceksiniz?

Ancak kıtlık denen felaket o boyutlarda ki, kimse-nin misafir kabul edecek hali yok. Anneler, kendi öz çocuklarından ekmek saklıyorlar. Bir dilim ekmek dahi vazgeçilmez bir servet sayı-

lıyor.

Kimse yabancıyı evine almıyor ama ona akıl vermektense geri kalmıyorlar: Olsa olsa onu Meno Amca kabul edebilir.

Pek çok kapıyı çaldıktan ve hayır cevabı aldıktan sonra, nihayet köyün bir ucundaki Meno Amcalara geliyor. Meno Amca misafir ağırlamayı bir çeşit ibadet sayıyor. Ekmeğini insanlarla paylaşmayı da ne yapacaksınız? İnsan olmanın şartı bu değil mi? Ancak onlar da kalabalık bir ailedirler. Kitliğin karanlık yüzü onların sofrasında da boy göstermektedir. Meno Amca razı olsa da Mane Teyze (Mata Manık) onay vermeden olmaz.

Mane Teyze cömert bir kadındır. Çok insanı doyurmuş, çok insanın duasını almış bir kadındır. Ama bunun adı kıtlık. Önce can sonra canan dememişler mi? Çocuklarının elinden alıp başkasına nasıl versin?

Mane Teyze kendine güvenen, cesur ve otoriter bir kadındır. O zamanın tabiriyle, indirdiği taşı kimsenin kaldırmaması mümkün değildir. Yani hayır dediği şeye başkasının evet demesi söz konusu dahi olamaz.

Ne var ki kapıya gelen bir insanı geri çevirmek de Meno Amca için mümkün değildir. Hani sadece günah olsa insan üstlenebilir. Sadece bir ahlak sorunu olsa insan katlanabilir. Aç bir insanı kapıdan geri çevirmek, o güne kadar herkesi kabul etmiş Meno Amca için, idam edilmek yahut cel-lat kesilmek gibi bir şeydir. Vicdanını yere atmak ve insanlığını bile bile heba etmek gibi bir şeydir.

Elbette kimseyi reddetmesi düşünülemez. Ama Mane Teyze engelini nasıl aşacak? Zorlanmanın yaktığı kıvılcımla Meno Amca birden Arşimet kesilir. Teoremi çözer. Ben sofraya oturmuyacağım, ben bugün ayrı yemek yemek istiyorum, benim payımı ayrı verin der. Ekmek ve yemek payını alır, gariban adamla ahıra iner, onu orda oturtur. Koyar adamın önüne, olup bitenden habersiz adam başlar iştahla yemeğe. O yemek yerken Meno Amca tabloya dayanamayıp ağlamaya başlar. İnsanlığın düştüğü bu acıklı durum karşısında kendisini tutamaz. Yaşadığı bu aşağılayıcı acı, ona, herkesi teslim almış olan kıtlığı dahi unutturur. Kendisi o gece aç yatar ama misafirini doyurur.

Türk-Alman Dostluk İttifak Anlaşması
(18 Haziran 1941, Berlin) Saffet Arıçan,
Şükrü Saraçoğlu, Franz von Papen.

Meno Amca, bizim köyün gelmiş geçmiş en renkli simasıdır. Bizim kültürümüzün, bizim felsefemizin en unutulmaz temsilcilerinden birisidir. İnsan sevgisi okulunun en karizmatik hocasıdır.

Onun evi, Çiğli Köyünün adı konmamış kültür merkeziydi. En çok insan bu eve misafir olmuştur. Dedeler en çok bu evde ağırlandı. Cemler en çok bu evde yapılmıştır. Semahlar en çok bu evde dönmüştür. Köyün tarihi en çok bu evin duvarlarına yazılmıştır.

70'li yılların ortalarına doğru sulama kanallarının gelmesi ile birlikte, köylüler zenginleşmeye başladılar. Ve zenginlikle birlikte toprak damları yıkıp modern evler yapmaya başladılar. Meno Amca da çalışkan ve emeği bereketli bir insandı. Maddi durumları en iyi olanlar arasındaydı. Çocukları da aynısını yapmak istediler, ama o hep karşı çıktı. Kimse o kadar farkında değildi ama yıkılacak olanın basit bir toprak dam olmadığını, bütün bir köyün tarih ve kültür mirasının bu duvarlarda yattığını bir tek o biliyordu. Aslında köyün müzesi olarak korunması gereken bir evdi. Ama o mi-

rasın kıymetini bilecek bir bilinç henüz yoktu. Meno Amca razı olmadı. Evi yıktırmam dedi. Ancak ben öldükten sonra yapabilirsiniz dedi. Oğulları önce razı oldular ama sonra ona takılmadan edemediler. Baba ya öl, ya da müsaade et kendimize yeni ev yapalım dediler. O da zamanın baskısına daha fazla dayanamayıp evet demek zorunda kaldı. Ama bir şartla: O cemaatlerin kurulduğu, cemlerin yapıldığı tarihi odaya dokunmayacaklar, o duvarların etrafında istedikleri şeyi yapabileceklerdi.

Meno Amcanın odası, bugünkü modern yapının içinde; bütün eski özellikleri, mesele askılıklarından boyasına ve duvar çatlaklarına kadar eski haliyle durmaktadır.

O engin insanı engin duygularla bir kez daha anarken, yazımızı bir anı ile bitirelim: Günlerden bir gün köye bir derviş geliyor. Her zamanki gibi ikamet adresi Meno Amcalar. Yalnız sıradan bir derviş değil bu. Adam iddialı. Kendini ermiş sayıyor. Aliyi iğneyi eline, dikiyor bir gözünü iğnenin deliğine, şimdi Mekke'yi görüyorum, şimdi Hindistan'ı seyrediyorum diyor. Ve başlıyor anlatmaya. Bir çeşit resimli roman anlat-

cısı. Kimi inanıyor, kimi inanmıyor. Ama adamda bir hüner veya bir başkalık olduğu kesin.

Sonra herkes evine çekiliyor. Yatmaya başlıyorlar. Tabii bugünkü gibi evlerde tuvalet yok. İhtiyacı olan dışarıya çıkıyor, münaşip bir yerde ihtiyacını gideriyor. Sabaha karşı bizim ermiş de kalkıyor, ihtiyaç gidecek. Meno Amcaların evi iki katlı. Altta ahır var. Karanlıkta önünü göremeyip çardaktan aşağıya düşüyor. Çamur olmasın diye yer tümüyle taşla örülü olduğu için herhalde bir tarafları kırılıyor. Onu ancak bir kilimle yukarıya taşıyıp yatağa koyabiliyorlar. Adamın kimildayacak hali yok. Of-tuf edip duruyor.

Akşam onu dinleyenler arasında Meno Amcanın kardeşi Hasan Amca da vardır. Hasan Amca, çok nadir konuşan bir adam. Ama konuştuğu zaman da filozofça sözler eden bir insan. Gelip bakıyor ki adam külçe gibi yığılmış yatıyor. Üstüne biraz eğilip o tarihi sözleriyle temiz bir fırça çekiyor: "Kör ol! İğnenin deliğinden Hindi-Hindistanı görüyor da gözünün önünü göremiyon mu?"

F. Ali Ünlübayır

Ahlak ve kültürle yükselen bir başarının öyküsü

Mustafa Kızıldere

Köln'de Pazarcık Kültür Merkezi'nin kongresindeyiz. Sene 2007 olmalı. Dernek çalışmalarının henüz yerli yerine oturmadığı dönem. Herkesin yaklaşımı farklı. Herkesin vizyonu farklı. Ama beklentiler yüksek. Tartışmalar yoğun. Herkes eleştiriyor. Çoğunluk inançsız ve karamsar bir tablo çiziyor. Daha çok memnuniyetsizlik ifade ediliyor.

Derken ön sıralarda oturan genç bir adam söz alıyor. Ayağa kalkıyor ve çoğunluğa hitabedebilmek için geriye dönüyor. Kısa ve net konuşuyor: **"Adım Mustafa Kızıldere. Hepiniz benim büyüğüsünüz. Elinizden öperim. Ama kusura bakmayın, siz ne konuşuyorsunuz, doğrusu anlamıyorum. Ben buraya geldim, Pazarcık adına bir levha görünce dünyalar benim oldu. Kendimi birden memlekete gitmiş gibi hissettim. Tek başına şu kapıda duran Pazarcık levhası dahi benim için büyük bir olay. Siz ne istiyorsunuz? Ben ne yaptıysam emekle yaptım. Çok şükür bugün durumum iyi sayılır. Ama her işte de çalıştım. İnşaat işi de yaptım, tuvalet de temizledim. Bu işe emek veren öncülük eden arkadaşlara sadece teşekkür edebilirim. Bizim için hayırlı bir iş yapıyorlar, topluma bir hizmet sunuyorlar. Beni mazur görün, benim vaktim yok, onun için bir görev alamam. Ama bu işi bütün kalbimle destekliyorum. Ben de maddi katkıda bulunabilirim. Gördüğüm kadarıyla sandalye ve masalar iyi değil. Yenisini alalım, parasını ben vereceğim. Yalnız bir ricam var, benim adım geçmesin, öyle reklam falan olmasın."**

Konuşmasında bir kibarlık vardı. Sadece kibarlık değil, aynı zamanda bir ahlak ve felsefe vardı. Emeye kıymet verdiği anlaşılıyordu. Saygılı bir insan olduğu, tavır ve davranışlarından belli oluyordu. Merak uyandırmıştı. Acaba günlük hayatta nasıldı? Aile içinde nasıldı? İş hayatında nasıldı? Çevresiyle ilişkileri nasıldı?

Biz bu merakı seneler sonra takip edip mikrofonumuzu **Mustafa Kızıldere**'ye uzattık. Gördük ki, o, merdivenleri hızla çıkmış başarılı bir iş adamı. Ama bu başarı tesadüf değil. Bu başarının arkasında muazzam bir emek var. Bu başarının arkasında sarsılmaz bir azim ve irade var. Bu başarının arkasında kırılmaz bir disiplin var. Ama biz başarının kendisinden ve onun arkasındaki emek, irade ve disiplinden ziyade onun ticaret ahlakından ve iş felsefesinden etkilendik. Mustafa Kızıldere Almanya'ya 20 yıl önce gelmiş. Çeşitli işlerde çalıştıktan sonra 1999 yılında ticaret hayatına atılmış. Küçük bir mücevher dükkanı ile işe başlamış. Geçen 12 yıl içinde 18 dükkan açmış. Bunlardan 7 tanesini yakınlarına bırakmış. Şu anda 11 dükkanlık bir ticaret zincirini kendisi yönetiyor. Mustafa Kızıldere röportajını keyifle ve gıpta ile okuyacaksınız.

İç çiraklık yapardım, hafta sonu da Pazarcık'ta tatlı satardım. Kazandığım parayı da götürüp annemin eline sayardım. O günlerde babama bir kart atmışım. Ona bu tatlı işini yazmışım. Sonra gelince babamın evrakları arasında buldum.

Peki gelince burada ne yaptın?

Burada altı ay okula gittim. Aileye katkım olsun diye hafta sonları da bulaşık yıkardım. Sonra baktım öyle olmayacak, okulu bıraktım, bir inşaat firmasında işe girdim. Kürekçi olarak. Almanlar Schaufelman diyorlar. Bildiğimiz inşaat işi. Burada dört sene çalıştım. Gene burada da hafta sonları bizim bit pazarı dediğimiz Trödelmarkt'a gidip eski eşya satıyordum. Sonra bir temizlik firmasına girdim. Tıkanan tuvaletleri temizliyorduk. Son olarak bir çatı firmasında çalıştım. Bir sene sonra firma iflas etti. Beni de işten çıkardılar. O zamanlar Amcam Essen'de kuyumculuk yapıyordu. Bana dedi ki, burada bir dükkan boşaldı, uzun zaman da boş kaldı, gel burayı sen al, ben sana yardımcı olurum. Amcamın dediğini yaptım. Önce onun yanında bir hafta kalarak işi öğrendim, ondan sonra da dükkanı kiralayıp kuyumculuğa başladım. Burada Amcamı şükran ve minnetle anmak istiyorum. Bana manevi olarak ve ticari bilgi bakımından çok yardımcı oldu. 200 gram altınla başladım. Daha çok

Evet Mustafa, seni dinlemeye geldik. Bize kendini anlatır mısın?

Abi ben 1973 doğumluyum. İlkokul mezunuyum. Dokuz yaşındayken çiraklığa başladım. İki sene babamın yanında demir doğrama işinde çalıştım. Sonra babam yurtdışına çıktı. Bu defa ben yine çirak olarak kaporta işine girdim. Ustamdan da kalfamdan da çok dayak yedim. Halbuki çok

çalışkan bir çocuktum. Sonra ben Almanya'ya gelince, bildiğim iş olduğu için önce gene kaporta işine girdim. Burada kimseyi dövmediklerini görünce kaportadan nefret ettim. Bıraktım. Hiçbir zaman da geriye dönüp bakmadım.

Daha sonra neler oldu?

İşte babam buraya gelince, annem ve kardeşlerimle başbaşa kalmıştık. Ben hafta

elimde gümüş vardı. Hatta hiç unutmam, bir gün üç tane yaşlı kadın içeri girdi, tabii hep gümüş görüyorlar, altın da satıyor musun dediler. Ben de tabii, satmaz olur muyum dedim. Nerde dediler? Ben de vitrini gösterdim, aha burada dedim. Topu topuna hepsi bir avuç kadar bir şey.

Kimseden yardım almadın mı? Bizimkiler genellikle öyle bir durumda eş-dosttan destek alırlar.

Ben istemedim. Sonra kimse benim paramla para kazandı desin istemedim. 20 bin Markım vardı. Onunla başladım.

Ne zaman başladın?

1999 yılında.

Ama sıfırdan başlamana rağmen ortada büyük bir başarı var. Sence başarını neye borçlusun? Girişken miydin mesela?

Hayır abi. Çocukken çok utangaçtım. Hep yere bakardım. Babam bana hep kızardı. Oğlum başını yukarı kaldır, boynun eğri kalacak derdi. Başarımı ben şuna bağlıyorum. Birincisi müşterilerle çok iyi bir ilişkim var. Müşteri benim için kraldır. Almanlar König diyor. Aynen öyle. Müşteri daha dükkana girmeden ben gülmeye başlarım. Ama benimkisi sahte bir gülümseme değil, içten ve mutluluktan gelen bir gülmedir. Müşteri de zaten bunu fark eder. Müşteriyi ben müşteri olarak görmem. O bana ekmeğimi

getiren insandır. Ben o insana niye ağız dolusu gülmeyeyim? İkincisi, müşterilerim arasında hiç ayırım yapmam. On yaşındaki çocuğa da tıpkı elli yaşındaki insan gibi muamele yaparım. O da yarın büyüyecek ve benim müşterim olacak. Ben ona saygıda nasıl kusur ederim?

Hepsi bu kadar mı?

Tabii ki bir de hırslım vardı. O da etkili oldu. Mutlaka yapacağım diyordum. Ben yoksulluk içinde büyüdüm, çocuklarım öyle olmasın istedim. Ayrıca bir özelliğim de şudur: Ben herkesi dinlerim. Kimisi, ticareti bilmeyenle boşuna konuşma der. Ben öyle yapmam. Ben herkesi dinlerim, herkese kulak veririm. Her yaptığım işi zaten önce dedeme danışırım. Her attığım adımı ona sorarım. Seksen yaşın üzerinde bir insandır ve onun fikri benim için çok önemlidir.

Deden burada mı?

Hayır köyde.

Peki nasıl danışyorsun?

Telefonla. Sık sık telefon ederim, dedemle de nenemle de konuşurum. Dedem her şeyimi bilir. Bir defasında şöyle komik bir şey oldu: Birkaç sene önce babamla bir tartışmamız oldu. Bana dedi ki, senelerdir çalışıyorsun, neyin var? Ben de, neyim var neyim yok, sen git babana sor dedim.

Şu anda kaç işçin var?

20 işçim var. Onlara hem maaş hem de provision veriyorum. Ama ben onları işçi olarak görmüyorum. Hepsi ile arkadaş gibiyim. Haftada iki defa ve ayda bir defa onlarla bir araya geliriz. Her şeyi konuşuruz. Kimisi der ki, ticari sırlarını işçilerle paylaşmayacaksın. Ben bildiğim her şeyi onlarla konuşurum, paylaşıyorum. A'dan Z'ye her şeyi öğretirim.

Lükse giren bir işle uğraşıyorsun. İyi para kazanıyorsun. Hiç değişmedin mi?

Hiç değişmedim. Ekmeğimi hep yakınlarımla paylaştım. İlk yerimi kızkardeşime verdim. Kendimi hiçbir zaman kaybetmedim. Para-pul delisi olmadım. Para beni satın almadı yani. Alması da mümkün değil zaten. Ben Yusuf Kızıldere'nin torunuyum. Onun başını öne eğecek hiçbir şey yapmam.

Mustafa Kızıldere bekar. Çok genç yaşta bir evlilik yapmış, ancak isabetsiz olduğunu görüp ayrılmış. Yeni bir yuva kurmak istiyor. Bunu da dedesine danışıp danışmayacağını soruyoruz. "Elbette" diyor. "Benimle evlenecek insana dedemin de ailemin de onay vermesi gerekir" diyor. "O zaman aday büyük ihtimalle Pazarcıklı olur" diyoruz. Gülerken "herhalde" diyor.

PAZNARDER Yönetim Kurulu Başkanı, Operatör Dr. Ahmet Kartalkanat

Sivil toplum örgütlenmesine yeni bir halka eklendi

Paz-Nar-Der

İstanbul'daki Pazarcıklar, biraraya gelerek, sivil toplum örgütlenmemize yeni bir dernek kazandırdılar. Pazarcık dernekleri zincirine güçlü bir halka eklediler: **Paz-Nar-Der**.

Bu atılıma öncülük eden bütün arkadaşları kutluyoruz. Pazarcık ve İstanbul'daki toplumumuz için büyük önem taşıyan bu çalışmada, hepsine başarılar diliyoruz.

Dernekler, sivil toplum mücadelemizin en önemli taşıyıcılarıdır. Son yıllarda bu alanda ne kadar önemli adımlar atıldığını memnuniyetle gözlemliyoruz. Sadece Almanya'da üç derneğimiz var. İtalya'da bir derneğimiz var. İngiltere ve Fransa'da bu yönlü çalışmalar var.

Ancak **Paz-Nar-Der**'in kuruluşu, bütün bu tablo içinde özel bir duruma işaret ediyor. O, sivil toplum örgütlenmemizde, tamamen yeni bir aşama ve yeni bir seviye anlamına geliyor.

Çünkü hepimiz biliyoruz ki, en gelişmiş Pazarcık İstanbul'dadır. Aydınlarımızın büyük çoğunluğu buradadır. İstanbul'da seçkin bir topluluğumuz var. İş hayatından eğitime, sağlığı alanından sanat dünyasına kadar, kendi alanlarında başarılı olmuş pek çok arkadaşımız burada yaşıyor.

Bu seviye, esasen yönetim kurulunun bileşiminden de belli oluyor. **Paz-Nar-Der** yönetim kurulu, aydınlarımızın kendi bireysel dünyalarında kaybolmadıklarını ve topluma hizmet

etmek için öne çıktıklarını gösteriyor. İş adamlarımızın kendi toplumu için sorumluluk üstlendiklerini ortaya koyuyor.

Bu bileşim ve bu bileşimdeki nitelik, herkese de umut ve cesaret veriyor. Pazarcıkların, kendi toplumunu ileriye taşıyacak birikim ve kadroya sahip olduğunu gösteriyor.

Paz-Nar-Der'in model bir çalışma olacağına ve aynı sorumluluk bilincinin başka yerlerde de örnek teşkil edeceğine inanıyoruz. İstanbul örneğinin her tarafta aydınlarımızı, işadamlarımızı ve toplum önderlerimizi daha güçlü bir istekle bir araya getireceğine inanıyoruz.

Bu bakımdan İstanbul'un öncü ve örnek bir misyona sahip olduğunu söylemek gerekir. Biz, **Paz-Nar-Der**'in sivil toplum çalışmalarımıza yeni bir ivme ve yeni bir vizyon kazandıracağına kuvvetle inanıyoruz.

Paz-Nar-Der'in kuruluşunu, Yönetim Kurulu Başkanı Operatör Dr. Ahmet Kartalkanat, yayımladığı bir mesajla duyurdu. Kuruluş süreci ile birlikte, amaç ve yaklaşımlarını da gayet güzel ifade eden bu mesaj, aynı zamanda bir çağrı niteliği de taşıyor. Bizi mutlu eden bu mesajı, keyif ve gururla okuyacağımıza inanıyoruz:

Dünyanın dört bir tarafında yeni Pazarcıklar yarattık

Biz, İstanbul'da yaşayan Pazarcıklar olarak, uzun süredir bir dernek kurma çabası içindeydik. Bu amaçla sık sık bir araya gelerek toplantılar yaptık. Katılımcıların her biri kendi duygu ve düşüncelerini, amaç ve hedeflerini; olması gereken ve olmaması gerekenleri ifade ettiler. Çıkan ortak düşünce, derneğin bir ihtiyaç olduğu oldu. Yan yana gelmenin ihtiyacı, solukları birleştirmenin ihtiyacı, dertleşmenin ihtiyacı ve dermanlaşmanın ihtiyacı.

Zaten her şey ihtiyaçtan doğar. Bence, insan kalmaktaki ısrarın ihtiyacıydı. Nihayet Pazarcık-Narlı Yöresi Sosyal Yardımlaşma, Dayanışma ve Kültür Derneği adıyla derneğin kurulmasına karar verildi ve kuruldu. Bizi yanyana getiren neden, herşeyden önce Pazarcıklı olmamızdır. Pazarcıklı olmak bir ayrıcalıktır, bir değerdir, bir onurdur. Hayata gözlerimizi açtığımız; çocukluğumuzu, gençliğimizi dolu dolu yaşadığımız; insanı güzel, toprağı güzel, cennet Pazarcık'ımızdan ayrılmaya koşullar zorladı bizi. Pazarcık'ı Pazarcık yapan; çok çeşitli etnik, kültürel ve mezhepsel zenginlikleri bir arada barındırmasıydı. Bu hoşgörü ve kardeşlik ortamını bozan ve Pazarcıkları dünyanın dört bir yanına dağıtan karanlık zihniyetlerdi. Dünü hiç unutmuyarak, dünden ders çıkartmalı ve geleceğimizi ona göre şekillendirmeliyiz.

Pazarcık'ın aydınlık yürekli halkı, tarihinde çok acılar çekti. İnanıyorum ki; bu kültürü, bu direnişi, bu inancı taşıyan yaşam felsefemiz; bütün acılarımızı umuda dönüştürmeyi başarmaya devam edecektir. Sömürüldük, horlandık, aşağılandık ama biz Pazarcıklyız. Büyük şairin dediği gibi biz halkız, yeniden doğarız ölümlerde.

Dünyanın her yerinde Pazarcıklar yarattık. Artık Pazarcıklar olarak birleşmeliyiz, kaynaşmalıyız, iyi günde kötü günde kol kola omuz omuza durmalıyız. Bunu mutlaka başarmalıyız. Ortak değerlerimizi, kültürel zenginliklerimizi koruyarak gelecek nesillere aktarmak için bir güç oluşturmalıyız. Aklen güçlü, fennen güçlü; bilimde, sanatta, kültürde, iletişimde, mimaride, sevgide güçlü ve insanlıkta güçlü olmalıyız. Gücün göstergesi ise örgüttür, örgütlenmektir.

Her Pazarcıklı bir güçtür. Hepinizi bu güce güç katmaya davet ediyorum.

Saygı ve sevgilerimle.

Op. Dr. Ahmet KARTALKANAT

Pazarcık Çocuk Şenliği

**Etkinlikler
Oyunlar
Yarışmalar
Yetenek Gösterileri
Bit pazarı**

**Tarih: 18 Eylül 2011
Saat: 12.30-17.00
Yer: Bunsenstr. 3 · 51145 Köln**

Düzenleyen
PaKMER
Pazarcık Kültürzentrum e.V.
Navenda Cendeyt ya Pazarcık
Pazarcık Kültür Merkezi

M.C.

Pazarcık

Pazarcık Mannheim

Pazarcıklı Alman

Ali Müller

Mannheim deyince, akla gelen ilk isim Ali Müller. Ali Müller, Mannheim'in duayeni sayılır. Mannheim'da oturup da onu tanımayan çok az insan vardır.

Ali, babasının izinden Almanya'ya öğrenci olarak geliyor. Daha öğrenciyken iş hayatına atılıyor. Burada memleket usulü ilk lokantayı o açıyor: Merhaba. Merhaba'nın adı ve ünü, şehir sınırlarını aşarak bütün bölgeye yayılıyor.

Lokanta doğal olarak sosyal bir iş. Hele siz herkese hitap edebilen, belli bir kalitenin üstünde hizmet sunuyorsanız, dünya kadar insanla karşılaşıyorsunuz, pek çok insanla arkadaş oluyorsunuz. Çok insanla bağ kurmak anlamında, en sosyal insanlardan biri haline geliyorsunuz. Başka bir deyişle, mesleğiniz sizi daha da sosyalleştiriyor ama sizin sosyalliğiniz de meslekteki başarınızı besleyip büyütüyor.

Ve bu başarı bazen sizi başka mecralara da taşıyabiliyor. İnsanların sorunlarıyla haşır neşir oluyorsunuz. Karar mekanizmalarının başında oturan insanlarla yüz yüze geliyorsunuz. Politika ile tanışıyorsunuz. Sorumluluk üstlenmeyi bir zorunluluk olarak görmeye başlıyorsunuz. Hele bir de içinden geldiğiniz aile ve arkadaş ortamları buna müsait ise, isteseyiz dahi kendi kösenize çekilebilirsiniz.

Mannheim

hattı

Ali ise, çocukluğundan başlayarak zengin bir sosyal ortamda büyümüş, gönlüne göre bir gençlik yaşamış, kendini zorlama kalıpların içine hiç sokmamış, insanlarla bir arada olmayı her zaman sevmiş bir insan. Öğrenciliğini de, iş hayatını ve ticareti de hep sosyal boyutlarıyla birlikte düşünmüş bir insan.

Avrupa'da Pazarlık adına yürütülen dernek çalışmalarının ilk adımı olan PAZDER'in ilk kadrosunda Ali de var. Sonra internetteki Pazarlık radyosunun kurucusu oluyor. Uzun zaman bununla meşgul oluyor.

Son yerel seçimlerde Mannheim Belediye Meclisi'ne girmek için SPD'den aday oluyor. Çok az bir oy farkı ile yedek sıraya düşse bile en fazla oy alan göçmen konumunu elde ediyor.

Eminiz ki siz bütün bunlardan çok onun soyadını merak ediyorsunuz. Belki de Müller soyadının takma olduğunu düşünüyorsunuz. Öyle ya, ya adında ya da soyadında bir terslik var. Adı Ali ise soyadı nasıl Müller oluyor? Soyadı Müller ise adı nasıl Ali oluyor? Haklısınız ama oluyor işte. Bu, aslında göçmenlik maceramızın tatlı bir hediyesidir.

Ali, halis-hulis yani yeni tabirle öz Pazarlıktır. Yaylaya giden herkesin iyi bildiği Korte Kute'de dünyaya merhaba demiş, o toprakların oksijenini ciğerlerine çekmiş, dağın havasını solumuş bir Pazarlıktır.

Sonra babası amcalarına kızıp küsünce, ailecek Pazarlık'a taşınıyorlar. Ancak küs-

künlük onlar için şansa dönüşüyor ve onlara yeni bir hayatın kapısını aralıyor. Ali, Pazarlık'ta güzel bir çocukluk ve gençlik yaşıyor. Ortaokul ve liseyi burada okuduktan sonra babasının izinden okumak amacıyla öğrenci olarak Almanya'ya geliyor.

Okumak için gelmiş olan Ali için, üniversite bittikten sonra tabii oturum için hiçbir resmi gerekçe kalmıyor. Oturumu uzatılmıyor. Almanya'yı terk etmesi isteniyor.

İşte bu noktada Ali'nin sosyalliği ona bir kez daha yeni bir kapı aralıyor. Çok sevdiği bir alman kadın, onu evlatlık alıyor. Ali resmen Alman oluyor. Müller soyadı işte buradan geliyor.

Ali uzun bir aradan sonra yeniden iş hayatına atıldı. İş yine gastronomi alanında. Ama bu defa daha farklı bir konseptle çalışıyor. İşletme daha fazla yaratıcı emeğe ve düşünmeye dayanıyor.

Ali eski bir gemiyi uzun bir düzenlemeden sonra restoran haline getirdi. Geminin alt bölümü de gemi teknolojisine dair bir müze. Gelenler burada hem yiyip içiyorlar hem de güzel bir ortamda hoşça vakit geçiriyorlar. İsteyenler Rhein nehri üzerinde motorlu tekne gezintisine de çıkabiliyorlar.

Açılışını geçtiğimiz Mayıs ayında Mannheim Belediye Başkanı yaptı. Yaptı ama açılışla ilgili açıklama yapmayı da ihmal etmedi. Gastronomi açılışlarına katılmadığını, bundan sonra da katılmayacağını söyledi. Bunun tek istisnasının Ali Müller olduğunu belirtti.

Tek kişilik dernek Barış Yılmaz

Barış Yılmaz, bizim toprağın suyunu bol içmiş, felsefesini iyi özümlemiş bir insan. Barış Almanya'ya henüz 17 yaşındayken geliyor. Anne ve babası ondan önce Almanya'ya gelmişler. Orada iyi muhabbet ettikleri Elbistanlı bir aile var. Barış da onlarla tanışıyor. Ailenin bir de kızı var. Çok geçmeden gönlünü ona kaptırıyor.

Hatice de aynı kanaattedir. Gönlünün prensi ayağına gelmiş diye düşünüyor.

İki genç vakit kaybetmeden evlenmeye karar veriyorlar. Zaten Hatice'nin yapacağı birşey yok. Harekete geçmesi gereken oğlan tarafı. Usüle uygun olarak gelip isteyecekler. İş zaten bir formaliteden ibaret. Yoksa gençler birbirini seviyor. Aileler zaten onlardan önce birbirini seviyor. Onlardan gelecek bir teklifi reddetmeleri mümkün değil. Yani ortada bir sorun yok. Herşey kolay ve güzel olacak diye düşünüyorlar.

Barış, vaziyeti anne ve babasına anlatıyor. Aradığını bulduğunu ve evlenmek istediğini söylüyor.

Ne var ki anne ve baba artık biraz Almanya şartları ile düşünmeye başlamışlardır. Barış'ı henüz evlenecek yaşta görmüyorlar. Daha çocuk sayılır. Hatice tanıdıkları ve takdir ettikleri bir kızdır. Buna bir itirazları yok. Ama evlilik için henüz çok erken.

Ciddiye dahi almıyorlar. Gençlik hevesi diye düşünüyorlar. Bu yaşta sen kim evlilik kim gibi bir tavır içine giriyorlar.

Barış bakıyor ki onları ikna etmek uzun iş. O kadar beklemeye, işi sürüncemede bırakmaya niyeti yok. Ayağına kadar gelen mutluluğu ertelemek istemiyor.

Birlikte bir durum değerlendirmesi yapıyorlar. Kaçmaya karar veriyorlar. Sonuçta her iki aileyi de emrivaki ile karşı karşıya bırakarak ortak bir hayata adım atıyorlar.

Barış bugün 38 yaşında ve üç çocuk babası. Mannheim Devlet Hastanesi'nde lojistik bölümünün sorumlusu olarak çalışıyor.

Eşi Hatice Yılmaz ise hemşirelik eğitimi almış, sonra yara bakımı alanında uzmanlaşmış, şimdi ise serbest meslek hayatına atılarak MALU adında hasta bakıcılığı alanında kendi adına çalışıyor. Hem servis sunuyor hem de bu alanda danışmanlık yapıyor. İşinin daha fazla para kazanmak yanında tatmin edici bir sosyal tarafı da var. Türkiye'den gelen insanların büyük bölümü gerek dil ve gerekse de mevzuat dolayısıyla, sağlık alanındaki haklarını bil-

miyor. Bilmediği için de bunlardan yararlanamıyor. Özellikle birinci kuşağın sağlık ve bakım sorunlarının artmış olduğundan hareketle bu alanda kendi firması ile hizmet veriyor.

Barış, adı ile de müsemma bir insan. İnsanlarla ilişkileri çok iyi. Ama aynı zamanda da mücadeleci ve kararlı.

Birgün okuldan bir telefon geliyor. Telefonun öbür ucunda kızının öğretmeni var. Kaba ve emredici bir tavırla "derhal gelin kızınızı alın" diyor. Barış ne oldu diyor. Öğretmen derhal gelin kızınızı alın yoksa polis çağıracağım diyor.

İşi telefonla halledemeyeceğini anlayıp okula gidiyor. Yüzyüze konuşursa ne olduğunu anlayacağını düşünüyor. Ancak okulda da aynı nezaketsiz ve sert tavırla karşılaşılıyor. Ne olduğunu, kızının ne ile suçlandığını, neden böyle kaba davrandıklarını anlayamıyor. Kızını alıp eve dönüyor.

Ancak onu bir daha okula göndermiyor. Sebebini anlatmadıkça da göndermeyeceğini söylüyor. Bu defa gençlik dairesi (Jugendamt) devreye giriyor. Ancak Barış taviz vermiyor. Şartı bellidir: Kızının ne yaptığını söyleyecekler ve medeni bir tavır takınacaklar.

Ancak karşı taraf da karardır. Kızını okula göndermedi diye mahkemeye başvuracaklarını söylüyorlar. İş o noktaya gelince korkup geri adım atacağını düşünüyorlar. Bir yabancıнын mahkemeye gitmeye cesaret edemeyeceğine inanıyorlar.

Barış mahkemeye gidiyor. Henüz içeri girmeden dışarda öğretmenle karşılaşılıyor. Gayet nazik ve kibar bir tavırla onun elini

sıkıyor, ona merhaba deyip başarılar diliyor. Mahkeme açılıyor. Hakim niye böyle yaptığını soruyor. Barış vaziyeti anlatıyor. Kızının ne yaptığını cevap alamadığını söylüyor.

Hakim, öğretmen bayana dönüp soruyor. Evet Barış'ın anlattığı gibi, ona hiçbir izahatta bulunmadıklarını itiraf ediyor. Hakim, görüşülecek birşey yok burada deyip, onların izahat vermesine ve bütün mahkeme masraflarını üstlenmesine karar veriyor.

Evet Barış mücadeleyi kazanmıştır. Ancak işin önemini de böylece daha iyi kavırıyor. Birşeyler yapmak, bazı şeyleri değiştirmek istiyorsan; bu iş sırf şikayet etmekle, eleştirmekle olmaz diye düşünüyor. Karar mercileri siyasetin elinde olduğuna göre, siyaset de partiler yoluyla yapıldığına göre bir partiye girip çalışmak gerekir diye düşünüyor. Dünya görüşü daha solda olsa da, etkinliğini gözönünde bulundurup SPD'ye giriyor. Politik çalışmalarını burada sürdürüyor.

Barış Yılmaz hem toprağına ve kültürüne

bağlı, hem de içinde yaşadığı toplumla büyük bir uyum içinde. Bir tarafta köyü ve insanları için uğraşiyor, öbür tarafta Almanya'nın sorunları için çaba sarf ediyor.

Halbuki bu özellikte insan bulmak kolay değil. Ya tamamen memlekete endekli bir çalışma yürütüyoruz, ya da onu tamamen bırakıp yol almaya çalışıyoruz.

İlk kızının adı Elif Ana. Bu bile onun dünyaya, ülkesine ve kültürüne nasıl baktığını ifade ediyor.

Barış tek başına bir dernek gibi çalışıyor. Alibeyuşağı köyü adına bir dernek de kurmuş, ancak istenen verimi alamayıp kapatmışlar.

Barış Yılmaz, çocuklarının okulunda Veliler Birliği başkanı. Mannheim Alevi Kültür Merkezi'nin eğitim komisyonunda çalışıyor. Ludwigshafen'da SPD'nin Uyum ve Göç Meclisi'nin başkanlığını yürütüyor. Rheinland Pflaz eyaletinde, Göç ve Uyum Meclislerinin çatı kuruluşu olan AGARP'ın da yönetim kurulunda yer alıyor.

Barış aslında örnek bir profil çiziyor. Bir değil çok Barış'a ihtiyacımız var.

Bir gençlik hatırası Mehmet Özgürce

Mannheim, Ludwigshafen'la içiçe geçmiş durumda. Nehrin bir tarafı Mannheim, bir tarafı Ludwigshafen. Burada sadece Alibeyuşağı (Alibagan) köyünden 57 aile oturuyor.

Köy adına dernek bile kurmuşlar.

Alibagan, dayanışma kültürü ile öne çıkan bir köy. Sorunları ne olursa olsun, kritik anlarında herşeyi bir tarafa bırakıp birbirine destek olan insanlar.

Mannheim'da bizi de sıcak karşılaşıyorlar. Sohbet sırasında söz dönüp dolaşır Mehmet Özgürce'ye, namı diğer Suro'ya geliyor. Alibeyuşağı köyünün ilk öğrencilerinden.

Onu da anlatalım. Ancak onu anlatmadan önce azıcık o zamanın ruhundan bahsetmek gerekir.

1968 hareketi bütün dünyada büyük bir aydınlanma hareketidir. Öğrenci gençliğin öncülük ettiği bu hareket, sadece siyasal sistemi eleştirmekle kalmamış, topluma hakim olan

bütün değerleri de geniş ve köklü bir sorgulamadan geçirmiştir. Yüzyılların birikimi olan tabuları yıkmış, insanları köleleştiren düşünce kalıplarını kırıp atmıştır. Birey olarak insanı ve özgürlükleri öne çıkarmıştır.

Geri bir ülke olan Türkiye'de, bu dalga, esasında daha da etkili olmuştur. Bu nedenle de üniversite öğrencileri hatırı sayılır bir değişim ve dönüşüm gerçekleştirmişler ve o ölçüde de toplumdan saygı ve sevgi görmüşlerdir.

Mehmet Özgürce de 68 kuşağından. Gittiği her yerde yakın bir ilgi görüyor. Ayrıca öğrenciliğinin dışında iki büyük özelliği daha var. Kürtçe lakabından da anlaşılacağı gibi, sarı kırmızısı saçları var. O yaşta kilerin koyu siyah saçları yanında, o hemen dikkat çekiyor. En büyük kalabalık içinde dahi belli oluyor. O nedenle de tanımayan yok. Suro dediniz mi, kimse başka soru sormuyor.

Ve üniversitede edebiyat okuyor. Sadece okumakla kalmıyor, aynı zamanda edebiyatı seviyor. Bunu konuşmalarına da yansıtıyor. Sık sık şiir okuyor. Tabii güzel okuyor. Adeta okuduğu her şiire yeni bir anlam katıyor. En beğenmediğiniz şiir, o okuduktan sonra sizin de gönlünüzü alıyor. Siz de sevmeye başlıyorsunuz. Mesela Cahit Sıtkıdan şöyle başlıyor:

**Git ölüm
Çalma kapımı
Açmammm
Ben ölecek adam değilim!**

O okuyunca, dikkatinizi çekmeyen şiirin, nasıl muazzam bir hayat tutkusu ile örülü olduğunu anlıyorsunuz.

Bizzat üniversite okuyanları etkileyen Mehmet Özgürce, köylülere zaten mest ediyor. Nerede bir cemaat oluşsa, önce onun konuşmasını istiyorlar. Herkes onu dinlemek istiyor.

Bir kış tatili sırasında Çokyaşar (Xitikan) köyüne gidiyor. Köyde yakınlarının bir düğünü var. Çokyaşar köyü o sıralar 50-60 haneli bir köy. Köyün çoğunluğu olan aşağı yukarı 40-50 hane, alt kısımda düzlükte bulunuyor. Az sayıda ev de yukarı kısımda yer alıyor.

Yalnız köyün tek çeşmesi var. O da yukarıda Mamki Uski Ale'nin (Mehmet Karataş) evinin önünde bulunuyor. Yani köylü kadınların büyük bir bölümü, her gün bayağı bir mesafe katederek evlerine su taşıyabiliyorlar. Su taşımak, kadınlar için en eziyetli iş oluyor.

Mamki Uski Ale de Mehmet Özgürce'nin dayısı. Köyün en zengin adamı. Doğal olarak da güç sahibi bir insan. Üstelik gücünü göstermeyi ve sıklıkla dile getirmeyi de seviyor.

Cemaat kuruluyor. Düğünün doğasından gelen bir şölen havası var. Herkes mutlu. Geriye işin tadını çıkarmak kalıyor. Herkes bir ağızdan Mehmet Özgürce'nin konuşmasını istiyor. Onun konuşmasını seviyorlar. Çünkü hem güzel konuşuyor, hem de yeni şeyler söylüyor. Onu dinlemek onlara keyif veriyor. Aynı zamanda da onunla içten içe bir gurur duyuyorlar. Mehmet Özgürce, onların resmi dairelerde, mahkeme kapılarında duydukları eziklik duygusuna da merhem oluyor. Çünkü o da hakim-avukat gibi konuşuyor.

Mehmet, lütfen bu akşam beni konuşturmayın, beni bu sefer affedin, bugün ben sizi dinlemek istiyorum diyor. Olmaz diyorlar. Sen konuşacaksın biz dinleyeceğiz. Etmeyin eylemeyin diyor. Ben konuşsam ya dayak yerim ya da küfür diyor. Lütfen beni konuşturmayın.

Köylüler bir anlam veremiyorlar. Herkes onu el üstünde tutarken, onun dayak yemekten bahsetmesini anlayamıyorlar.

Derken dayısı atılıyor: Ne demek yeğenim? Burada benim cesedimi çiğnemen kim seni dövebilir ki? Öyle adam da daha anasından doğmadı. Konuş. İstedik kadar konuş. Ben burada varken hiç kimse senin kılına dahi dokunamaz.

Köylüler zorlamaya başlıyorlar. Konuşmasını istiyorlar.

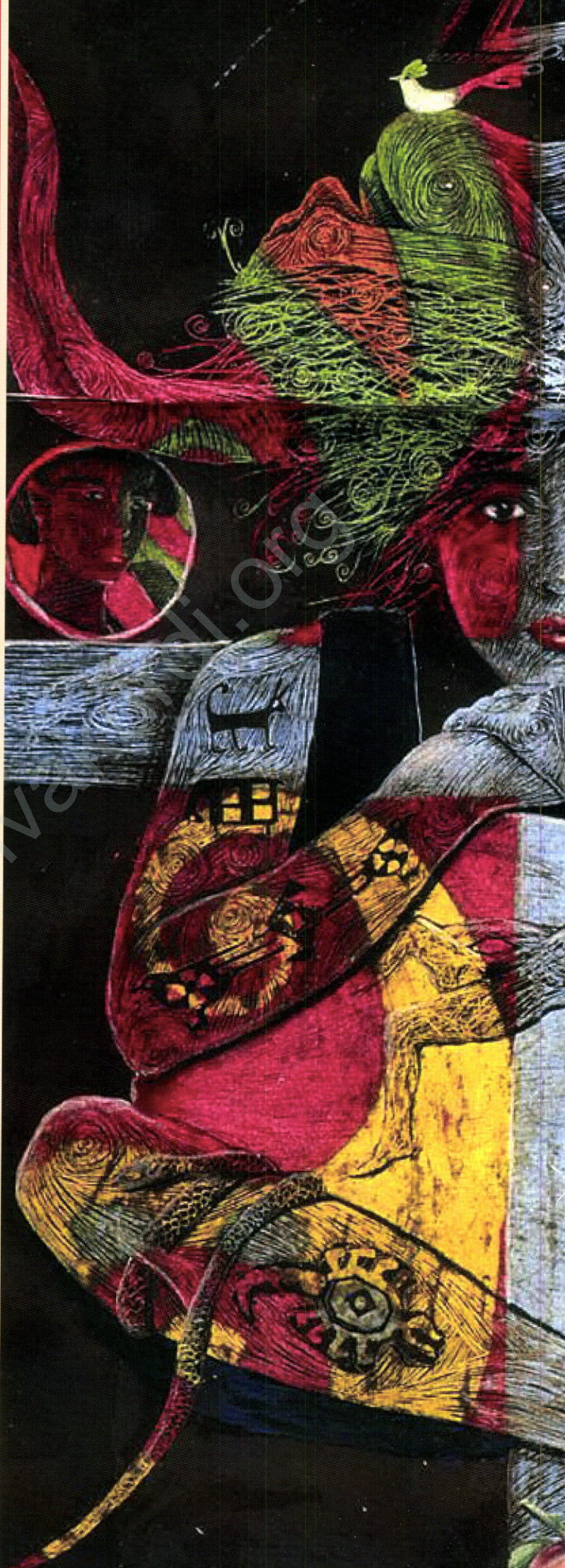
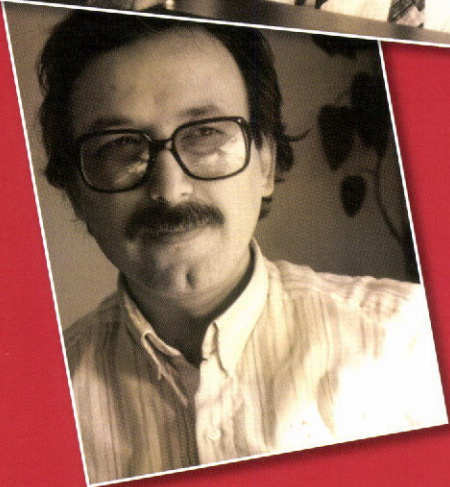
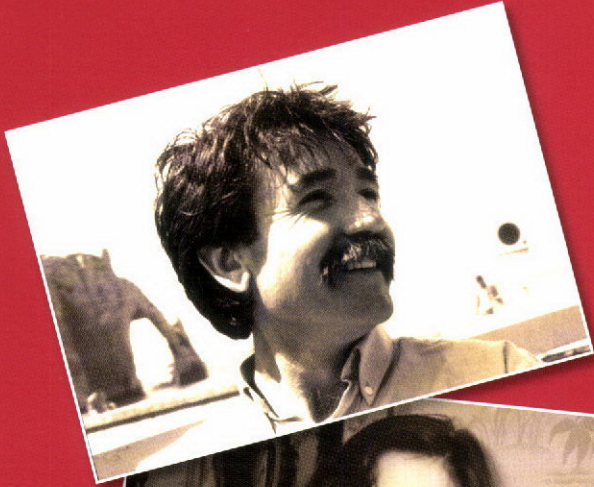
Mehmet peki diyor. Ve başlıyor konuşmaya: Köye gelince dikkatimi çekti. Aşağıda 40-50 hane ev var. Tek bir çeşmeleri yok. Yukarı kısımda en fazla 10 hane var. Çeşme niye burda? Bu haksızlık değil mi? Adaletsizlik değil mi? Aşağıdaki kadınların ne günahı var?

Köylünün birşey demesine fırsat kalmadan, çeşmeyi evinin önüne kurmuş olan dayısı Mamki Uski Ale, hisimla gelip Mehmet Özgürce'ye pat-küt girişiyor. Gözlüğü kırılıyor. Alnında yüzünde sıyrıklarla köylüler onu dayısının elinden zor alıyorlar.

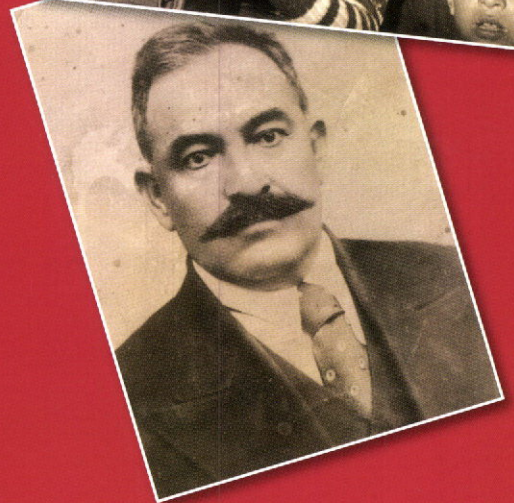
Herkes şaşkına dönüyor. Mehmet gayet rahat ve sakin bir edayla köylülere dönüp soruyor: Ben size demedim mi? Ben konuşsam ya dövülürüm ya da sövülürüm diye. Beni niye konuşturuyorsunuz?

Mehmet Özgürce'nin hep ironiyle anlattığı bu olay, o zamanın devrimci ruhuna ışık tutan bir hatıra olarak zihinlere yerleşiyor.

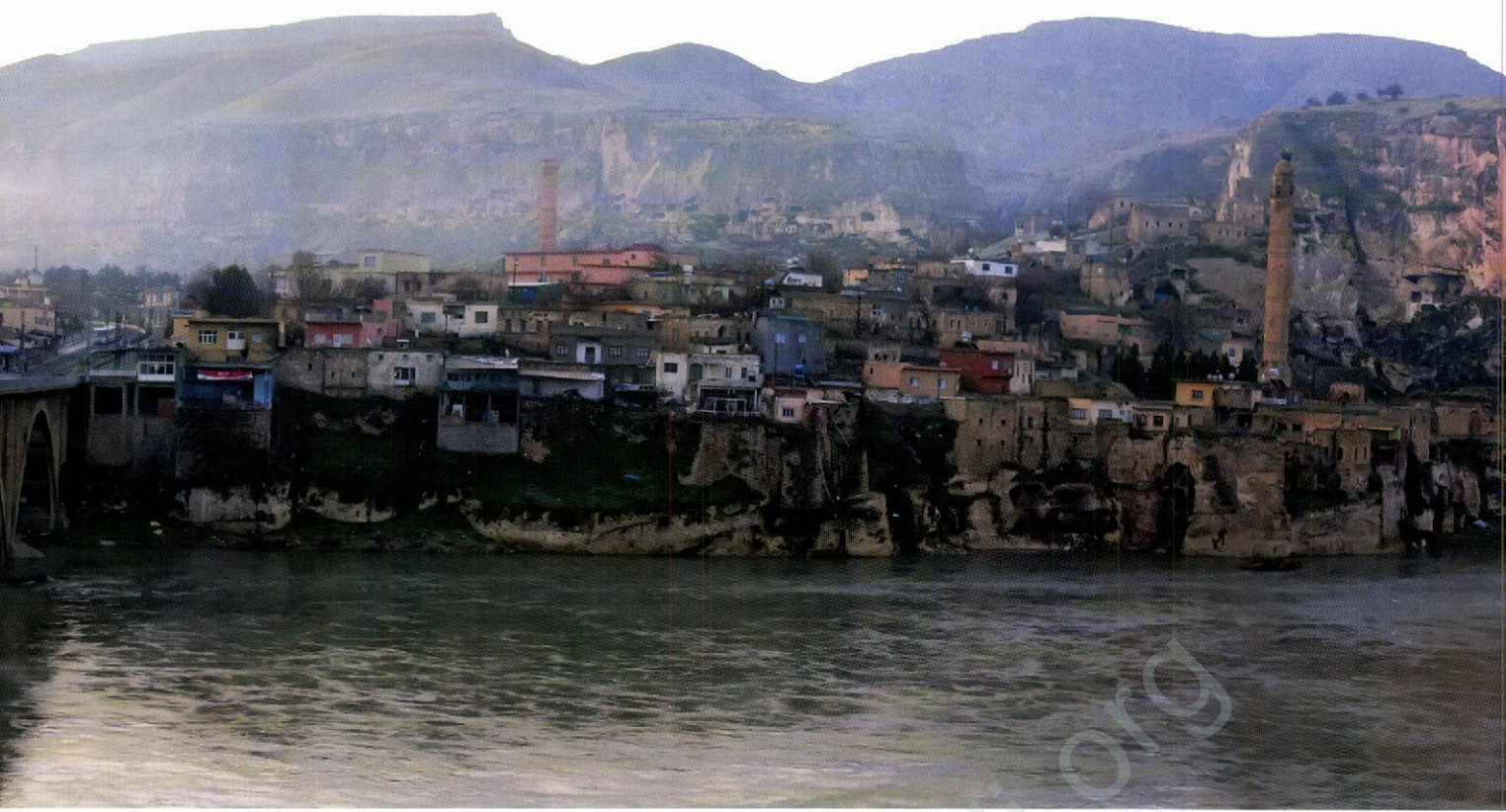
Geçmiş zaman olur ki...

...hayali cihan değer

Hasankeyf - Panorama

Bir fotoğraf ustası

Mustafa Aslan

Pazarçık-Mannheim hattında karşılaştığımız önemli şahsiyetlerden biri de Mustafa Aslan oldu. Mustafa Aslan bir fotoğrafçı. Yıllardır bu işle uğraşılıyor. Artık devasa bir fotoğraf arşivi var. Mustafa Aslan çok küçük yaşta Ağrı dağının eteklerindeki köyünden kopup İzmir'e göç eden bir aileden geliyor. Sonra da iş macerasının sonucu Almanya'ya geliyor.

Yani o gurbet ve sıla kavramlarını, gurbette memleketin ne anlama geldiğini çok iyi biliyor. Kendi toprağından uzakta yaşayan insanlar, içinde doğup büyüdüğü topraklara herkesten başka bir gözle bakarlar. İşte bu başkılığı Mustafa Aslan'ın fotoğraflarında da görmek mümkün. Sözü Mustafa Aslan ve fotoğraflarına bırakıyoruz. Daha fazla fotoğraf görmek, daha fazla bilgi almak isteyenler onun web sayfasına da bakabilirler:

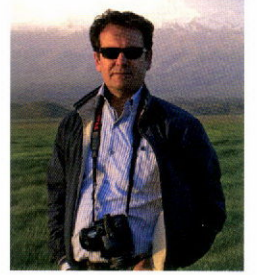
www.mustafaaslan.de

Fotoğraf maceranız ne zaman nasıl başladı? Nerden nereye geldiniz? Bize bu süreci anlatır mısınız?

Yaklaşık 25 yıldır fotoğraf çekiyorum. Resim yapmaya olan ilgimle alakalı olduğunu düşünüyorum. Uzun yıllar önce reklam sektöründe çalışmaya başladığım İzmir'deki büyük bir matbaada fotoğrafın hayatımda önemli bir yer alacağını farkında olmadan çok yoğun fotoğraflarla temasım oldu. İtalyan Korsini matbaasının grafik montaj servisinde Raks kaset firma-

sının şarkıcı kasetlerinin kapakları, kaset üstündeki etiketleri ve plakların kapak ambalajlarını basıyordu çalıştığım matbaa. İstanbulda fotoğrafları pozitif dia olarak çekilmiş şarkıcıların kaset kapaklarında kullanmamız için matbaaya gönderiliyordu. Hergün onlarca fotoğraf üstünde çalışıyorduk. Daha sonra şehir fotoğrafları çekmeye başladım. Zamanla ilgimin portreden çok şehir ve ülke fotoğraflarına olduğunu hissettim.

Zengin bir fotoğraf birikimine sahip-

siniz. Ama gördüğümüz kadarıyla kültüre ve kültürel mirasa yoğun bir ilginiz var. Yanılıyor muyuz?

Hayır doğru gözlemlemişsiniz. Uzun süre değişik konularda fotoğraf çektikten sonra asıl ilgimin Ülkemizin kültürel değerlerine coğrafik güzelliklerine, doğasına karşı çok fazla ilgili olduğumu hissettim. Avrupada birçok ülkede ve şehirlerde bulundum, fotoğraflar çektim. Türkiye'de Karadeniz bölgesi hariç diğer bölgelerde fotoğraflar çektim. Yaklaşık on üç yıl önce bir karara vardım. Doğu ve güneydoğu bölgesinin değişik mevsimlerde ve vaktimin olanaklarının elverdiğince fotoğraflarını çekmeye başladım. Böylelikle çok önemli mekanların, antik şehir Hasankeyf, Nemrut, Mardin, Urfa, Van, Ağrı dağı, İshakpaşa Sarayı, Ani Antik şehri gibi mekanları değişik mevsimlerde fotoğraflarını çektim.

Biz sizin, fotoğraflar üzerine yapılmış resimlerinizi de gördük. Anladığımız kadarıyla sadece fotoğrafçı değil, aynı zamanda da ressamınız.

İkisini birlikte kullanmak düşüncesine nasıl geldiniz? Bu çalışmalarınıza ilişkin nasıl tepkiler alıyorsunuz?

Bu dediğinizi çok sevdiğim ve çok tanıyan bir fotoğrafım olan Ahmede Xani türbesinin penceresinden çektiğim İshakpaşa sarayını gösteren fotoğrafımda uyguladım. O fotoğrafa Ahmede Xani'nin temsili bir resmini uyguladım. Türbenin içinde naaşı bulunan ünlü aşk destanı Mem-u Zin isimli eserin yazarı olan Ahmede Xani'nin çok önemli bir şahsiyet olduğunu düşünüyorum. Özellikle bölge insanları üstündeki

etkisini bildiğimden dolayı bu çalışmayı yaptım. Çok yeni bir çalışma ve aldığım tepkiler çok olumlu.

Bundan sonra nasıl projeleriniz var? Ne gibi çalışmalar içindedesiniz?

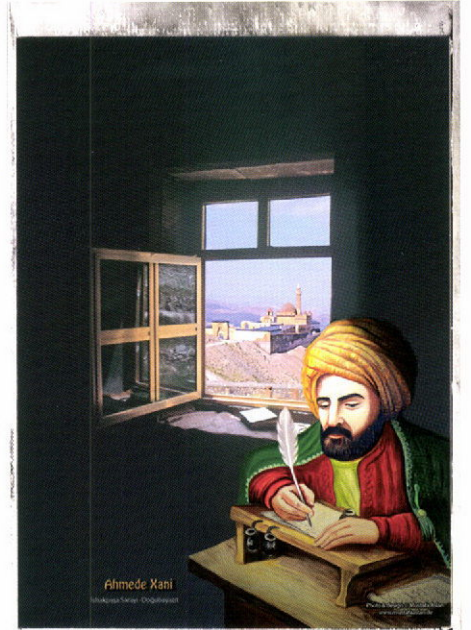
Fotoğraf çekmeye devam ediyorum. Şimdiden hatırı sayılır bir arşive sahibim ve bu arşivin büyük bir kısmı 4.5 x 6 dia pozitif olarak çekildi. Bunun önemi diyalog digital ortama aktarıldığında 50 milyon pikselin üstünde bir değere ulaşıyor buda yüksek kalitede fotoğraflar demektir. Çektiğim fotoğrafların büyük bir çoğunluğunun belge-

sel fotoğraflar olduğunu düşündüğümüzde bunun önemi anlaşılır. Küçük bir iki örnek anlatayım. Nemrut dağında yıllar önce çektiğim tarihte bilinen ilk aslanlı Horoskop heykeli koruma amaçlı dağdan indirilip Adıyaman'daki müzeye götürüldü. O horoskopun bulunduğu orijinal ortamında fotoğrafının çekilmesi artık mümkün değil. İshakpaşa sarayının önemli bir bölümünün üstü koruma amaçlı beyaz plastik pimapen malzeme ile üstü kapatıldı. Geçtiğimiz yıldan bu yana eski halini çekmek artık mümkün değil.

Ani - Antik Kent - Kars

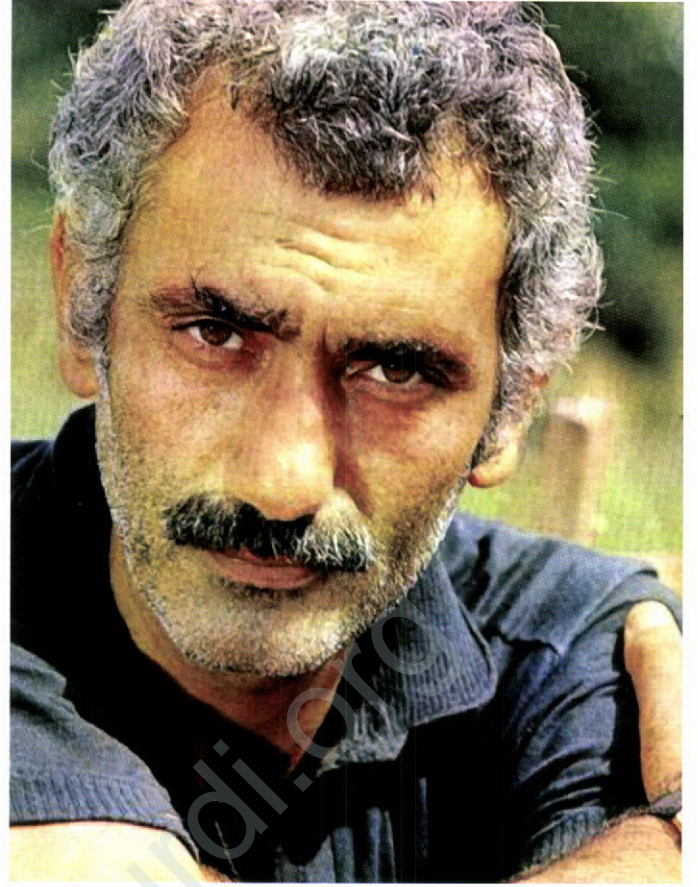

Ahmede Xani - İshak Paşa Sarayı

Nazım Hikmet

Yılmaz Güney

Nazım Hikmet, Yılmaz Güney, Ahmet Kaya ve Pazarcıklı gençler

Nazım Hikmet büyük bir dünya şairidir. Bütün dünyayı vatanı saymış bir şairdir. Sanatıyla, felsefesiyle ve yüreğiyle bütün insanlığa bağlanmış bir şairdir. Yoksulların, mazlumların, mağdurların sesi olmuş; onların acılarını içinde taşımış, onlarla soluk alıp vermiş, onların umutlarından ve mücadelelerinden unutulmaz destanlar üretmiş eşsiz bir edebiyat ustasıdır.

Nazım, bir dünya insanı olmayı ayrıcalık sayar. Asıl büyüklüğünü dünyanın dört bir tarafında sayısız dostu olmasına bağlar. O dostlar ki bir kere bile karşılaşmamışız diye yazar. Ne var ki, Nazım'ın dünyalı olması, sadece onun sanatı ve dünya görüşü ile sınırlı değildir. O pratik olarak da tam bir dünyalıdır. Zamanın şartlarına uygun olarak dünyayı dolaşmış bir insandır.

Kendi ülkesinde hapislerden hücrelere, sürgünlerden ölüm korkusuna kadar her çeşit zulme maruz kalan bu edebiyat dehası, dünyanın dört bir tarafında büyük bir sevgi seliyle karşılanmıştır. Pek çok ülke ve pek çok şehir onu bağrına basmıştır. Her bir tarafta dostlar, arkadaşlar ve yoldaşlar edinmiştir.

Nazım, dünyayı tanıyan, bilen bir insandır. Ancak her

gittiği şehire bağlanan, her gördüğü insana yüreğini sunan bu edebiyat ustasının üç gözdesi vardır. Bunu şiirlerine de yansıtır. Moskova'nın ardından Paris'i de gördükten sonra, kendi kendine sorar. Hangi şehirde ölmek ister? Hangi şehrin aşklarına karışmak, hangi şehrin tarihine gömülmek ister?

Hangi şehirde ölmek istersin

Hikmetin oğlu!

İstanbul'da mı?

Moskova'da mı?

Paris'te mi?

Ve Hikmetin oğlu, her şehirde izi kalsa da sonunda Moskova'da ölür. Mezarı da oradadır. Ama Paris de boş kalmaz. Nazım'la aynı yolu yürüten iki büyük sanatçı da Paris'te ölürlü.

Çığır açmış bir sinema ustası olan Yılmaz Güney ile sesi halen kulaktan kulağa dolaşan Ahmet Kaya, adeta Nazım'ın vasiyetini yerine getirir gibi, Paris komünçülerinin yattığı Pere Laschaise mezarlığına gömülürler.

Mainz Pazarcık Derneği, gençlerin arzusu üzerine geçtiğimiz Mayıs ayında bir Paris gezisi düzenledi. Kalabalık bir ekiple hem Parisi gezdiler hem de Yılmaz Güney ve Ahmet Kaya'nın mezarlarını ziyaret ettiler. Böylece anlamlı bir kültürel etkinliğe imza atmış oldular.

Anne-baba ve büyüklerin yurduşındaki en büyük şikayeti, hep gençlerin kendi kültürel değerlerine uzak oluşlarıyla ilgili oluyor. Hep gençlerin kendi kültüründen kopuk olduğunu, beş-on sene sonra kimsenin kimseyi tanımayacağını söyleyip duruyorlar.

Şimdi Pazarcıklı gençler, durumun hiç de o kadar acıklı olmadığını göstermiş olmuyorlar mı?

Ahmet Kaya

Mainz Pazarcık Derneği ve gençler, Paris'te Ahmet Kaya'nın mezarını ziyaretleri sırasında.

AYFER REISEN

Frankfurter Straße 10
65428 Rüsselsheim

Tel. 06142 630 68-69
Fax 06142 141 53
Mobil 0171 272 13 60
info@ayfer-reisen.de
www.ayfer-reisen.de

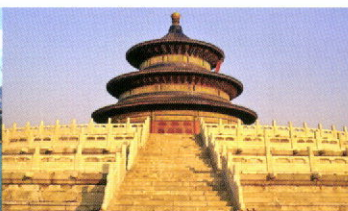
Inh. Ali Çetinkaya

SUNTOP REISEN GmbH

Goethestr. 3
60313 Frankfurt/Main

Tel. 069 13 38 36-55
Fax 069 28 94 92
info@suntop-reisen.de
www.suntop-reisen.de
Flughafenschalter:
069 69 07 00 22

Alevilerin siyasal tarihi

Alevi hareketi, son yirmi yılda önemli mesafeler katetti. Son yirmi yılda önemli kurum ve kuruluşlar ortaya çıktı. Varolan demokratik ortamdan ötürü, önce Avrupa'da başlayan örgütlenme, bugün ciddi boyutlara ulaşmış durumda.

Alevi hareketinin siyasal bir hareket olduğunu söylemeye gerek yok. Bütün sorunları siyasetten kaynaklanıyor. Başka bir deyişle, devletin mezhepçi ve tarafçı tavrı ve tutumundan kaynaklanıyor. Dolayısıyla en temel demokratik taleplerinin karşılanması dahi, siyasal bir dava haline geliyor.

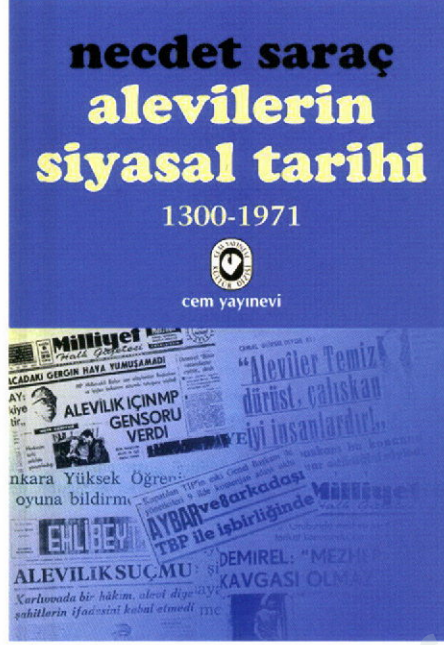
Ancak bütün bunlara rağmen, Alevi hareketi içinde, açık ve berrak bir siyasal bilincin oluştuğunu söylemek, her zaman kolay değil. Çünkü Alevilerin tarihi üzerinde nasıl kalın bir Sünni gölgesi varsa, siyasal bilinçleri üzerinde de o denli kalın bir devlet gölgesi var.

Bu nedenle Alevilerin siyasal tarihi, yeniden yazılmaya ihtiyaç duyuyor. Hatta bu ihtiyaç büyüyerek devam ediyor.

Uzun yıllar Alevi hareketi içinde önemli görevler üstlenmiş olan Necdet Saraç, bu eksiği görmüş olmalı ki, bu ihtiyaca cevap vermeye çalışıyor. Bunu yaparken de hem düzeltmeler yapıyor, hem de yeni sonuçlara varıyor. Önemli tespitlerde bulunuyor. Yazdığı kitap, 1300 yılından günümüze Alevi tarihini ele alıyor. Çok sayıda önemli kaynakla beslenen bu hacimli kitap, siyasal Alevi tarihinin kısa bir özeti durumunda. Pek çok konuda bilgi içeriyor. Yazarın vardığı sonuçların kısa bir ifadesi olan, kitabın giriş notları dahi, günümüzün sorunlarını anlamak için okuyucuya önemli ipuçları veriyor:

XVI. yüzyıl büyük yenilgiler yüzyılıdır

İki kitap olarak kurgulanan Alevilerin Siyasal Tarihi'nde, kolay olmasa da "resmi tarihin" yanısıra, abartılarla ve efsanelerle beslenmiş ezberin dışına çıkmaya çalıştım. Aslında yalnızca son iki yüzyılı, yani 1826'da Bektaşî dergahlarının kapatılmasından günümüze uzanan dönemi yazmayı planlıyordum. Ancak yazmaya başlayınca, Bektaşî-Yeniçeri ve Bektaşî-Osmanlı ilişkilerini

yazmadan, özellikle XVI. yüzyılı yazmadan, bu yüzyılın hemen başında, 1501'de Hacı Bektaş Dergahı'na Postnişin olarak atanan Balım Sultan'ın bir Osmanlı memuru olduğunu yazmadan dönem anlaşılamazdı. Çünkü XV. Yüzyılın sonlarına doğru Safeviler yükselişe geçmiş, Anadolu'daki Türkmenleri ciddi bir şekilde etkilemeye başlamışlardı. Erdebil Dergahı hızla Türkmenlerin ziyaret merkezi oluyordu. Osmanlı'nın buna müdahale etmesi gerekiyordu. Erdebil Dergahının karşısına cazibe merkezi olacak bir başka dergah çıkartmak ve dergahların kontrolünü de bu merkezden yapmak gerekiyordu. 2. Beyazıt bunu gerçekleştirmek için, Çelebiler Hacı Bektaş'ta "süreği" devam ettirmelerine rağmen, onları devre dışı bırakarak, çok uzaklardan, şimdiki Yunanistan sınırları içinde kalan Dimetoka'dan Balım Sultan'ı Hacı Bektaş Dergahına Postnişin olarak atadı. Atamakla kalmadı, Anadolu ve Trakya'daki bütün "gayri Sünni" dergahları, tekkeleri Hacı Bektaş Dergahına bağladı. Dergahı merkezileştirdi.

(...)

XVI. yüzyıl aynı zamanda Anadolu'nun Sünnileştirme yüzyılıydı... Bunları anlatmadan, Yavuz Selim'le başlayan Sünnileştirme sürecinin, oğlu Kanuni Süleyman tarafından kurumsallaştırıldığını, Sünniliğin "resmi bir devlet ideolojisine" dönüştürüldüğünü yazmadan, bazı belirlemelerin eksik kalacağı çok açıktı. Kanuni Süleyman'a "Kanuni" adını verenin, Alevileri "katli vacip" olarak gören Şeyhülislam Ebu Suud Efendi olduğunu yazmadan dönemin önemi anlaşılamazdı.

(...)

Diğer yandan, eğer Çaldıran'da kaybetmeseydi, Alevilerin tarihinin de, Anadolu'nun ve Ortadoğu'nun tarihinin de başka bir şekilde yazılmasını sağlayacak Şah İsmail ve Safevi Devleti ile ilgili belirlemeler yapılmadan, XIX. ve XX. yüzyılı yazmak da yetersiz kalırdı.

Necdet Saraç'a göre XVI. yüzyıl büyük yenilgiler yüzyılıdır... Bu yenilgilerle sadece Aleviler kaybetmemiş, esas olarak Anadolu ve Ortadoğu kaybetmiştir. Bu yenilgiler olmasa, bu toprakların kaderi belki de çok başka olacak, şiddet ve zulüm bu kadar hakim olmayacaktı. Baskıcı ve zorba bir devlet geleneği yerine, demokratik ve adil bir halk geleneğinin gelişmesi daha kolay olacaktı. Tekçi ve inkârcı zihniyet, belki de toplumun bütün damarlarına bu kadar sirayet etmeyecekti.

500 yıl önce olanın, daha 20-30 yıl önce bile Sivas'ta ve Maraş'ta aynı şiddet skalasında kolaylıkla tekrarlandığı düşünülürse, tarihin nasıl da kesintisiz bir süreç olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Tarihin gücü ve tarih bilincinin önemi de buradadır zaten.

Kitabı okuyunca yeni bilgiler elde edecek; Alevilerin siyasal sorunlarını, bir varolma savaşına dönüşen zorlu mücadelelerini ve günümüzün değişim-dönüşüm zorluklarını daha iyi anlayacaksınız.

Belki bununla da kalmayacak, tarih okumaya siz de merak saracaksınız. Okumakta yarar var.

Bertolucci'yi tanır mısınız?

Novecento

Bu yazıyı gençlere yazıyorum. Sanat-severlere yazıyorum. Tarihe meraklı olanlara yazıyorum. Ama bilhassa, anne ve babaları faşizme karşı mücadelesinin ateş çemberinden geçen gençlere yazıyorum. O yılları okumak ve anlamak isteyenlere yazıyorum.

Siz bugün farklı bir dünyada yaşıyorsunuz. Sizin ortamınız başka. Sizin duygularınız başka. Sizin umutlarınız başka.

Siz 21. yüzyılın gençlerisiniz.

Biz 20. yüzyılın çocuklarıydık.

20 yüzyıl, amansız sınıf mücadelelerine sahne olmuş acımasız bir zaman dilimidir. Sınıf çatışmalarının doruğa çıktığı yüzyıldır.

İşçilerin, köylülerin, yoksulların rüyası olan sosyalizm, tarih sahnesine bu yüzyılda çıktı. Kapitalizmin en vahşi, en azgın hali olan faşizm; bu yüzyılda model oldu.

Esas itibarıyla bir sosyalizm-faşizm kavgası olan İkinci Dünya Savaşı, bu yüzyılın ortasında vuku buldu. 50 milyon insanın ölümüne malolmuş, tarihin bu en büyük katliamı, bu yüzyılda hafızalara kazındı.

Geçmiş yüzyılı anlamak istiyorsanız size iki isim öneriyorum. Birincisi **Nazım Hikmet**'tir. Onu mutlaka okumalısınız. Nazım, 20. yüzyılın destansıdır. Memleketinden İnsan Manzaraları, hem o zamanki Türkiye'nin panoramasıdır hem de dünya çapındaki büyük kavganın destanıdır.

İkinci isim İtalya'dan: **Bernardo Bertolucci**. O da bir 20. yüzyıl destansıdır. Nazım'ın şiirle yaptığını o da sinema ile yapmaktadır. Zaten İtalyan sineması bence 20. yüzyılın en özel sinema ekolüdür. İtalyan sineması, 20 yüzyılın ruhunu en

iyi okuyan ve en iyi yansıtan sinemadır. Onun için unutulmaz sinemacılar yetiştirmiş, insanlığa unutulmaz filmler hediye etmiştir.

Bertolucci işte bunlardan biridir. Hepsini görmesiniz dahi, onun 1900 adlı filmi mutlaka görmelisiniz. İtalyanca adı **Novecento** olan film, dışarda belki de daha isabetli bir adlandırma ile 1900 olarak isim yaptı. Çünkü olay 1900 yılında başlamaktadır. Yani bizi 20. yüzyılın başına götürüyor. Bir bakıma, bize 20 yüzyılın İtalya'da nasıl başladığını gösteriyor.

Ama bu, oracıkta başlayıp orada biten bir hikaye değildir. Aynı hikaye, aynı hikayenin anlattığı aynı mücadele, dünyanın dört bir tarafında, bütün bir yüzyıl boyunca, farklı formatlarda sahne almış bir olgudur.

Yüzyılın başında Kuzey İtalya'da bir çiftlikte iki çocuk dünyaya gelir. İkisinin de doğum tarihi aynıdır. İkisi de aynı toprakta doğmuşlardır. İkisi de aynı güneşin aynı ayın altında dünyaya merhaba demişlerdir. Herşeyleri aynıdır. Bir tek sınıfları farklıdır. Alfredo çiftlik sahibinin torunudur. Olmo Daco ise çiftlik kahyasının torunudur ve babası da belli değildir. Aynı çiftlikte birlikte büyürler. Koşulları tamamen farklıdır. Dünyaları tamamen farklıdır. Gördükleri itibar ve muamele tamamen farklıdır.

Ama çok iyi arkadaş olurlar. Ancak aralarındaki sınıf farkının üstesinden gelemmezler. Büyüdükçe birbirlerinden uzaklaşırlar, sonra karşı karşıya gelirler ve birbirlerine düşman olurlar.

Olmo, çiftlikteki köylü isyanının başına geçer, solcu olur; Alfredo ise yükselen faşizmi destekleyerek sağcı olur.

Film aslında, iki arkadaşın arkadaşlıklarının ve mücadelelerinin öyküsüdür. Bertolucci, bu iki arkadaşın şahsında beş buçuk saat süren bir filmle İtalya'nın panoramasını çizmekte, bütün bir yüzyıla yön veren sınıf mücadelesini, o mücadelenin ortaya çıkardığı duyguları, o mücadeleye eşlik eden aşk ve nefreti anlatmaktadır. Kimi eleştirmenler onu bu yüzden faşizmin tarihçisi olarak nitelendirmektedirler.

Bu yılki **Cannes Film Festivali**'ne bir şekilde bu film damgasını vurdu diyebiliriz. Çünkü zengin çiftlik sahibinin oğlu Alfredo Berlinghieri festivalin jüri başkanıydı: **Robert de Niro**. Filmin yönetmeni **Bernardo Bertolucci** ise özel ödüle layık görüldü.

Ahmet Cıranoğlu

Münihli Hans Müller

39 ilkbaharında denizaltıcı olmadan önce
Münihli Hans Müller
Hitler hücum kıtası altıncı tabur
birinci bölük
dördüncü mangada sağdan üçüncü neferti.

Münihli Hans Müller üç şey severdi:
1- Altın köpüklü arpa suyu
2- Şarki Prusya patatesi gibi dolgun ve beyaz etli Anna.
3- Kırmızı lahanaya.

Münihli Hans Müller için vazife üçtü:
1- Çakan bir şimşek gibi mafevke selam vermek.
2- Yemin etmek tabancanın üzerine.
3- Günde asgari üç çift çevirip sövmek silsilelerine.

Münihli Hans Müller'in kafasında, yüreğinde, dilinde üç korku vardı:
1- Der Führer.
2- Der Führer.
3- Der Führer.

Münihli Hans Müller
sevdiği, vazifesi ve korkusuyla
39 ilkbaharına kadar bahtiyar yaşıyordu.
Ve Vagneryen bir operada do sesi gibi heybetli
Şarki Prusya patatesi gibi dolgun ve beyaz etli
Anna'nın tereyağı ve yumurta krizinden şikayet etmesine şaşıyordu.

Diyordu ki ona:
Bir düşün Anna,
yepyeni bir manevra kayışı takacağım,
pırl pırl çizmeler giyeceğim ben.
Sen beyaz ve uzun entari giyeceksin,
balmumundan çiçekler takacaksın başına.
Tepemizde çatılmış kılıçların altından geçeceğiz.
Ve mutlak
hepsi erkek 12 çocuğumuz olacak.
Bir düşün Anna,
tereyağı, yumurta yiyeceğiz diye
top, tüfek yapmazsak eğer
yarın 12 oğlumuz nasıl muharebe eder?

Münihlinin 12 oğlu muharebe edemediler
çünkü doğamadılar,
çünkü henüz, efendim, Anna'yla zıfak vaki olmadan önce
bizzat harbe girdi Hans Müller.
Ve şimdi 41 sonbaharı sonlarında
dibinde Atlantığın
benim karşımda durmaktadır.

Seyrek sarı saçları ıslak,
kırmızı sivri burnunda esef,
ve ince dudaklarının kıyılarında keder.
Yanı başında durduğu halde
yüzüme çok uzaklardan bakıyor,
İnsanın yüzüne nasıl bakarsa ölümler.

Ben biliyorum ki, o bir daha görmeyecek Anna'yı,
ve artık bir daha arpa suyu içip
yiyemeyecek kırmızı lahanayı.
Ben bütün bunları biliyorum, efendim,
ama o bütün bunları bilmiyor.
Gözü bir parça yaşlı, silmiyor.
Cebinde parası var, çoğalıp eksilmiyor.

Ve işin tuhafı
artık ne kimseyi öldürebilir
ne de kendisi ölebilir bir daha.
Şimdi şişecek birazdan,
yükselecek yukarıya,
sular sallayacak onu
ve balıklar yiyecek sivri burnunu.
(...)

NAZİM HİKMET

Karanlıktan kaçma

Bir mum yak

Karanlık senden kaçsın!

AMNESTY
International

Support our fight for human rights

Peter Benenson kendi halinde bir insandı. Londra'da avukatlık yapıyordu. Zordaki insanlara karşı kayıtsız değildi ama dünya çapında saygın bir kuruluşun lideri olacağından henüz habersizdi.

Bir gün bir İngiliz gazetesinde okuduğu bir haber onu derinden sarstı. İyice rahatsız oldu. Habere göre Portekizli iki üniversite öğrencisi bir kahvede kafayı çekmişler ve arkasından yaşasın özgürlük diye bağırıyorlardı. O sıralar Portekiz'de faşist Salazar diktatörlüğü hüküm sürmekteydi. Her faşist yönetim gibi, onların da en sevmediği kavram ve en duymak istemedikleri kelime özgürlük idi. Zaten söylenmesi de yasaktı. Gençler hemen tutuklanmış ve arkasından da yedi yıl hapis cezasına çarptırılmışlardı.

Gerçi böyle bir haberi ilk defa okuyuyordu. 60'lı yıllar dünyada soğuk savaş ve diktatörlük yıllarıydı. İnsan hakları ve hukuk, baskıcı rejimlerin insafına kalmıştı. İnsanlar tamamen siyasi mülahazalarla keyfi muamelelere tabi tutulmaktaydılar.

Ama bu olay Benenson'u çok etkilemişti. Artık sırf böyle haksızlıkları okuyup olduğu yerde kendi kendine kızmanın bir anlamı yoktu. Bir şeyler yapmak gerekir diye düşündü. Ama ne yapılabilirdi? Öfkeden kafasını toplayamıyordu. Biraz temiz hava alıp rahatlamak için kendini sokağa attı. Tam St. Martin Kilisesinin yanından geçerken yüzüne vuran mum ışıkları birdenbire onun kafasını da aydınlatmakta gecikmediler.

Tek bir insanın protestosundan fazla sonuç elde etmek mümkün değildi. Ama

Peter Benenson

birçok insan hepbirlikte yanyana seslerini yükseltirlerse, elle tutulur bir etki yaratılabilir. Tıpkı yanyana yanan mumlar gibi.

Mum zaten onun kafasında oldum olası güzel bir imaja sahipti. Mum üzerine söylenen Çin atasözü de çok hoşuna gidiyordu: Karanlıktan kaçma, bir mum yak, karanlık senden kaçsın.

Kilisenin mumları zihnini iyice aydınlatmıştı. Artık ne yapacağını gayet iyi biliyordu. Hemen eve döndü, hızla kağıt kaleme sarıldı. Uzunca bir makale yazdı. Çok etkileyici bir yazı yazmıştı. Yazı şöyle başlıyordu: "Ne zaman gazetenizin sayfalarını çevirirseniz çevirin mutlaka şöyle bir haberle karşılaşıyorsunuz. Dünyanın herhangi bir yerinde bir insan ya hapse atılmıştır, ya işkence görmüştür ya da idam edilmiştir. Çünkü görüşleri veya dini inancı iktidarı ile uyuşmamaktadır."

Yazının başlığı ise muhteşemdi:
"Unutulmuş Mahkumlar"

Ertesi gün The Observer'de yayınlanan makale büyük yankı yarattı.

Benenson, gazete okurlarını, baskıcı hükümetlere baskı yapmaya ve onlardan politik tutukluları serbest bırakmalarını istemeye çağırıyordu: Appeal for Amnesty/Af için Çağrı.

Etkisi muazzam oldu. Çağrı sadece The Observer ve İngiltere ile sınırlı kalmadı. Otuz ayrı ülkenin en önemli gazeteleri, aynı makaleyi yayınlamaya devam ettiler. Binlerce insan böyle bir kampanya için gönüllü olarak çalışmaya talip oldu. Talep o kadar büyüktü ki, sadece bir yıllık bir eylem olarak düşünülmüş olan kampanya uzatılmakla kalmadı, daha iki ay bile geçmeden Temmuz 1961'de kalıcı bir organizasyona dönüşmesine karar verildi.

Bugün bizim Uluslararası Af Örgütü dediğimiz Amnesty International işte böyle doğdu. Bir haksızlığa duyulan tepki ile baş-

Eren Keskin

layan Af, bugün dünya çapında bir hareket durumundadır. Hükümetler üzerinde ciddi bir ağırlığı olan organizasyon, dünyanın en saygın insan hakları kuruluşu olmaya devam ediyor.

150 ülkede temsilcilikleri olan kuruluş üç milyondan fazla üye ve destekçisi ile Benenson'un çağrısından 50 yıl sonra bile dünyanın hiçbir yerinde unutulmuş politik mahkum kalmaması diye mücadele veriyor. Onun yaktığı mum tam 50 yıldır yanmaya devam ediyor.

Politik tutukluları korumakla başlayan hareket, idam cezasının kaldırılmasından yoksulluğun bertaraf edilmesine kadar pek çok alanda bugün çalışma yürütüyor. Uluslararası Af Örgütü kurulduğunda dünyada sadece 10 ülkede idam cezası yoktu. Örgütün 1973 yılında başlattığı kampanya ile bu sayı bugün 139'a çıkmış bulunuyor. Tek başına bu ilerleme bile, organizasyonun nasıl bir fonksiyona sahip olduğunu göstermeye yeterlidir.

Faşizmden halen yakasını tam olarak kurtaramamış Türkiye insanı, Uluslararası Af Örgütü'nü yakından tanıyor. 12 Eylül

döneminde binlerce insan, onun acil eylem çağrısı sonucu belki ölümden belki kaybolmaktan belki sakat kalmaktan kurtuldu.

Örgütün en güçlü olduğu ülkelerden birisi ise Almanya. Almanya Seksiyonu başka çalışmalarla birlikte, 1998 yılından bu yana, baskıcı ülkelerde insan haklarını savunan kişi ve kuruluşlara ödül veriyor. Şimdiye kadar dört defa verilmiş olan ödülü, 2001 yılında Eren Keskin almıştı. Eren Keskin dış dünyada Kadınların ve Kürtlerin hakları için mücadele veren tavizsiz insan hakları savunucusu olarak biliniyor.

Eren Keskin, bu ödülü, hayatındaki en önemli ödül olarak nitelendirmişti. Bu ödülün, çalışmaları sırasında onu da koruyacağını söylemişti. Buna rağmen, sonrasında onun nasıl bir linç kampanyası ile karşı karşıya kaldığını hep birlikte görmüştük.

Uluslararası Af Örgütü, dünyanın dört bir tarafında zulme ve haksızlığa karşı mücadele veren insanlara armağan edilmiş kıymetli bir demokratik mirastır. Bu mirasa 50 yıl önce hayat veren Peter Benenson'lu şükran ve minnetle anıyoruz.

Bill Gates:

“Fakirliğe, bize uzak olduğumuz için müsaade ediyoruz”

Bill Gates'i 5. sayımızda etraflıca anlatmıştık. 1979 yılında küçük bir araba garajında başladığı iş hayatında, başarı merdivenlerini baş döndürücü bir hızla tırmanmış ve 20 sene içinde dünyanın en zengin adamı haline gelmişti. Bugün en zengin adam ünvanını ondan alanlar çıksa bile, popülaritesini hiçkimse aşamıyor.

Bill Gates aktif iş hayatını çoktan bıraktı. Karısı ve kendi adına kurduğu vakıfla kendisini hayır işlerine ve sosyal projelere verdi. Melinda ve Bill Gates Vakfı, dünyanın en büyük vakfı durumunda. Tek başına Dünya Sağlık Örgütünden daha güçlü durumda. Vakıf, özellikle sağlık alanında, önemli projelere imza atıyor. **Hedef: Her yıl milyonlarca insanın ölümüne neden olan sıtma, tifo, aids ve benzeri 20 hastalığı tümüyle ortadan kaldırmak.** Bunun için özellikle aşı geliştirme programlarına büyük önem veriyor.

Bill Gates bununla da kalmıyor. Geçtiğimiz yıl başlattığı kampanya ile, dünyanın en zengin milyarderlerini, servetlerinin en az yarısını sosyal projelere ve hayır kurumlarına bağışlamaya çağırıyordu. Ve çağrı oldukça geniş yankı buldu. 60 kadar önde gelen zengin, bu çağrıya uyararak, servetlerinin en az yarısını, yoksul insanlara hizmet götüren projelere bağışladılar.

Yoksulluğun ve onun tetiklediği ciddi sağlık ve eğitim sorunlarının, sadece hayır faaliyetleriyle bitmeyeceğini bilen Bill Gates, şimdi tek başına bir devlet başkanı gibi davranıyor. Zengin ülke hükümetlerini, yoksul ülkeleri daha ileri boyutlarda desteklemeye çağırıyor. Bu amaçla görüşmeler yapıyor, konferanslar veriyor. Hükümetlerle anlaşmalar imzalıyor.

Bill Gates, geçtiğimiz Nisan ayında, Almanya'ya gelerek, Alman Hükümeti ile böyle bir anlaşma imzaladı. Cumhurbaşkanı Christian Wulf ile görüştü.

Welt am Sonntag, Bill Gates ile bu çalışmalar üzerine bir röportaj yaptı. Dünya elitlerinin ön sırasında yer alan bir insanın, yoksulların sorunlarına ilişkin görüş ve deneylerinin ilgi çekici olduğunu düşünüyoruz. Bu inançla röportajın bir bölümünü sizin için çevirdik.

Sayın Gates, siz çok hızlı bir şekilde çok zengin oldunuz. Cömertliğiniz buradan mı geliyor?

Olabilir. Gerçekten de ilk kuşak zenginler daha cömert oluyorlar. Sonra gelenler parayı kendilerine saklamak istiyorlar. Ama Melinda ve ben, kendimiz için fazla para saklamanın, ne çocuklarımız ne de toplum için daha iyi bir fikir olduğuna inanıyoruz.

Epeyce bir milyarder, sizin çağrınıza uyarak bağışta bulundu. Dünyanın elitleri arasında yeni bir ahlak mı oluşuyor?

Yaklaşık 60 kişiye ulaştık. Bunlar, servetlerinin aslan payını bağışlamaya hazır olduklarını ilan ettiler. Bu ortak çalışma sırasında birbirimizden çok şey öğreniyoruz, birbirimizi tanıyoruz. Ve tabii bu sayının artacağına inanıyoruz. En azından Amerika'da daha cömert davranmayı teşvik etmeye çalıştık.

Bu bir Amerikan eğilimi midir?

Başkasına yardım etmek, sadece Amerikalılara mahsus bir şey değil. Dünyanın bütün ülkelerinde hayır işleri bir gelenektir. Biz verdiğimiz sözler çerçevesinde kendimizi

şimdilik ülkemizle sınırlandırıyoruz.

Bugünün zenginleri, yardım etmeye, mesela diyelim ki 30 yıl öncekilerden, daha mı hazırlar veya daha mı istekliler?

İnsanlar çocukların ölmesine her zaman karşıydılar. Ve her zaman çok iyi vakıflar vardı. Mesela Rockefeller Vakfı veya Carnegie Vakfı mükemmel işler yaptılar. Ama bugün biz tıp ve tarım alanındaki gelişmeler sayesinde her halükarda daha şanslıyız. Biz bütün insanlığın durumunu geçmişte olabilecek olandan çok daha iyi bir hale getirebiliriz. Ama bunun için şunu garanti etmeliyiz: Yeniliklerden sadece zenginler değil, yoksullar da yararlanmalıdır. Yeryüzündeki her bir çocuk, ister fakir olsun ister zengin, önemli aşuların hepsini alabilmelidir.

Bunun için bu hafta, bizim Kalkınma Bakanımız Dirk Niebel ile siz bir anlaşma imzaladınız. Almanya, Aşı İnişiyatifi Gavi'ye 14 milyon € verecek. Sizin vakfınız da bu kadarını üstüne ilave edecek. Yani özel kurumlarla işbirliği ve açık, ölçülebilir hedefler: Geleceğin kalkınma yardımları bu şekilde mi olacak?

Aşular konusunda gerçekten somut rakamlarla konuşabilirsiniz. Kaç hayat kurtardığınızı somut rakamlarla ifade edebilirsiniz. Ve kurtarılan hayat başına düşen masraf oldukça düşük. Bu yüzden aşı, özellikle etkili bir araç. Ve yine bu yüzden, Alman Hükümetinin Gavi programını desteklemeye söz vermesi, beni çok sevindirdi.

Seneler boyunca, resmi kalkınma yardımları, gözle görülür elle tutulur somut başarılar elde etmedikleri biçiminde eleştirildiler. Devlet bu hususta özel kuruluşlardan ders alabilir mi?

Kalkınma yardımları inanılmaz şeyler başardı. Seçmenler ve vergi verenler genellikle bu başarı hikayelerinden habersizler. Bunları çoğaltıp yaygınlaştırmamız lazım. Tabii ki her zaman daha iyisini yapmak

Bill Gates

mümkündür. Ama biz doğru yoldayız. Soğuk Savaş döneminde, genellikle kalkınma yardımları üzerinden başka şeyler elde etmek söz konusuydu. Bugün bu yardımların büyük çoğunluğu, somut ölçülebilir amaçlar için veriliyor. Sağlık ve tarım alanındaki yardımlar bunun en iyi iki örneğidir.

Sizin vakfınız en geniş anlamda dünyanın en büyük vakfı. Destekleyenlerinin sayısı da habire artıyor. Büyümenin bir sınırı var mı?

Biz büyümüyoruz ki. Hepsini harcıyoruz. İşin anahtarı, elde ettiğimiz sonuç. Çocuklar öldüğü sürece ve onları doyuracak tarımsal üretime ulaşamadığı sürece, çalışmaya devam edeceğiz.

Sadece geçen yıl, siz 2,6 milyar dolar harcadınız. Bunu daha verimli şekilde kullanamaz mıydınız?

Para harcamak konusunda bir problemim

yok. Bugün ben Microsoft'daki hissemden sadece %10'unu veriyorum. Yardımsever insanların daha çok olmasını isterdim. Bu yüzden de biz hep daha fazla insanın gemiye binmesini istiyoruz. Ben sıtma ve aids araştırma programlarına daha fazla para ayrılmasını arzu ederdim. Asıl, yüzbinlerce insanı ölüme götüren hastalıklara karşı verilen mücadeleye yardım etmek zorundayız. Ama sözkonusu olanlar, fakir insanlar olduğu için, bu alanda ciddi bir piyasa oluşmadı. Bu yüzden de kimse araştırmalar için kaynak ayırmıyor.

Hayırsever bir insan olarak, adınızla ve kurduğunuz ilişki ağı ile pek çok hükümet başkanından daha güçlü değil misiniz?

Mesele tek tek insanların güç sahibi olması değil. Mesele insanların hayatı. Onların hayatını kurtarmak için eldeki bütün im-

kanları bir araya getirmeye çalışmalıyız. Öyle sanıyorum ki, çok insan, bir kaç bin dolarla bir çocuğun hayatını kurtaracağını bilmiyor. Bu rakam, zengin ülkelerdeki masraflarla karşılaştırıldığında olgusal olarak zaten çok düşük. Her yıl ölen çocukların sayısı, 1960 yılında 20 milyon iken; bu sayı bugün 8 milyonun altına inmiş durumda. Elele verirsek, bu sayıyı önümüzdeki 15 yıl içerisinde, bir defa daha yarı yarıya indirebiliriz.

Zengin ülkelerle yoksul ülkeler arasındaki uçurum önümüzdeki on yıllarda daha mı büyüyecek yoksa daha mı küçülecek?

Kişisel hayırseverlik, bu uçurumu kapatmaya hiçbir zaman yetmez. Bunu belirleyecek olan, devlet yardımlarıdır. Eğer zengin ülkeler, Almanya gibi, üretimlerinin %0,7'sini yoksul ülkelere hibe etmeye hazır olduklarını ilan ederlerse, o zaman iyimser olabilirim. Ancak o zaman sağlık, açlık ve eğitim gibi pek çok sorunu çözebiliriz. Allah'tan bugün yeryüzünde 10 sene öncesine göre daha fazla zengin ve daha az fakir ülke var. Dolayısıyla durumun en zor olduğu ülkelere yoğunlaşabiliriz. Asya'da bir kaç ülke ve Afrika'da pek çok ülke bu durumdadır.

Endüstri ülkelerinin kendileri arasındaki fark ne durumda? Orada da zenginlerle fakirler arasındaki makas büyüyor.

Bu ülkelerdeki insanlar, yüz sene öncesine göre çok iyi yaşıyorlar. Ve bu eğilim devam ediyor. Açlık yok, çocuk ölüm oranları oldukça düşük, herkes her çeşit aşıya olabiliyor. Dünyanın en yoksulları bizim aramızda olsaydı, çığığımızı kimse tutamazdı. Bize bu kadar uzak mesafede kaldığı için, fakirliğe müsaade ediyoruz. İşte bu yüzden, tek tek insanları kamuoyuna takdim etmek, onların çektiği acıları ve onlara yapılan yardımları topluma duyurmak, büyük önem arz ediyor. Uçurumları ancak bu şekilde aşabiliriz.

“Bana bir harf öğretenin kölesi olurum”

Derginiz tesadüfen elime geçti.

Elime geçen 7. sayısını bir çırpıda hazla okudum.

Yazı yazar çoğunluğu soyadlarından dolayı tanyorum gibi. İşte (Bozca) benim komşularım. Çiğli köyünüzün soyadları (Renkli) ile başladıkları için, onları da tanyorum. Çünkü iş defterimde her köyün adları ve soyadları çok yazıldı çizildi. Hepiniz benden küçük ve yurt dışında olduğunuz için sizleri belki tanımam ama soyadlarınızdan dolayı tanyorum. Hepinize ayrı ayrı başarılar diliyorum.

Hız. Ali, “bana bir harf öğretenin kölesi olurum” der. Sizler de bu kadar güzel bir eseri meydana getirdiğiniz için, sizlere minnetlerimi sunarım. Başarınızın devamını dilerim.

İnsanlarımız bu gibi eserlere susamış durumda. Böyle güzel bir eseri vücuda getiren güzel topluluğunuzla tanışmak isterdim. Aşağıya aldığım şiirimi derginizde yayınlarsanız mutlu olurum.

Yöremizin yerel PAZARCIK gazetesinde kesintisiz her hafta bir şiirim yayınlanmaktadır. Tüm Global Pazarcık çalışanlarına başarılarınızın deva-

minı diler, saygılarımı sunarım.

Kendimi tanıtmadım: Tilkiler (Riwan) köyündenim. Kırk yedi senedir Pazarcık'ta dişçilik yapmaktayım.

Pazarcık Ovası

Şirin güzel ovamıza
Çöp dökmeyin çöp dökmeyin
Cennet gibi yuvamıza
Çöp dökmeyin çöp dökmeyin

Her köşesi birer cennet
Cetlerimizden emanet
Pislersen kopar kıyamet
Çöp dökmeyin çöp dökmeyin

Çöpünü al başına çal
Pisliğini öteye sal
Tabanına çakarım nal
Çöp dökmeyin çöp dökmeyin

Özüpak'ım kararlıdır
Çöp sıhate zararlıdır
Temiz her şey yararlıdır
Çöp dökmeyin çöp dökmeyin

Turan Özüpak

Emek-Demokrasi-Özgürlük Bloku tarihsel bir başarı elde etti

Bizim değerli bir ağabeyimiz var: Yıldırım Sezek. Kendisi Bingöllüdür. Biz onu çok sever sayarız. O da Pazarcıklıyı sever.

Seçim sırasında hepimizin duygularına tercüman oldu. Onun yaptığı çağrı ile Köln'deki Pazarcık Kültür Merkezi'nde çok sayıda arkadaş biraraya geldik. Sadece Pazarcıklılar değil, Dersimli, Sivashlı, Malatyalı, Bingöllü pek çok insan vardı. Seçim sırasında ne yapabiliriz diye kendi aramızda konuşup tartıştık. Tabii ki ana mesele, blok hareketini nasıl destekleyebiliriz meselesiydi.

Sonuçta şu karara vardık. İmkânı olan memlekete gidip bizzat seçim faaliyetine katılmaydı. Olmayanlar ise telefon ve internet yoluyla destek olmalıydı.

Ayrıca sembolik değerini gözönünde bulundurarak bir bağış kampanyası açtık. Doğrusu hepimizi şaşırtan bir ilgi ve alaka ile karşılaştık. Birkaç gün içerisinde 2.500 € para toplandı. Anladık ki zamanında bunu yapmışımız demek ki çok para toplayabilecektik.

Emek, Demokrasi ve Özgürlük Bloku bence tarihsel bir başarı elde etti. Bu çok önemliydi. Hem Kürtlerin hem de sol hareketin gücünü ortaya koyan bir gösterge oldu. Solun zayıflığından hepimiz şikayetçiydik. Ama şimdi Kürtlerle buluşan sol hızla güçlenecek ve büyüyecektir. Solun güçlü olduğu bir siyasi yelpazede ise sorunlar daha kolay çözülecektir.

Anlaşıldı ki artık Kürtleri baskı ve şiddetle siyaset sahasının dışına çıkartmak mümkün değildir. Kürt sorunu zaman ve insan kaybından başka bir işe yaramıyor.

Hepimizin dileği artık bu kadar cana bu kadar kana bu kadar acı ve işkenceye malolan Kürt sorununun demokratik esaslar içinde ve özgürlük temelinde çözüme kavuşmasıdır.

Hüseyin Keleşer

Gönderen: Şiho Kızıldere

Gülşen Döner

Döner Produkte & Vertrieb

Dachsweg 17 · D- 53842 Troisdorf-Spich
Fon: 02241- 46169 · Fax: 02241- 402900

ÖZLEM

KUYUMCUSU - JUWELIER

Uğur Yiğitbaşı

Keupstr. 43, 51063 Köln

Tel.: 0221 61 37 70 - Fax: 0221 63 07 105